Олександр Дерманський

КОРОЛЬ БУКІВ,

або

ТАЄМНИЦЯ СМАРАГДОВОЇ КНИГИ

за виданням 2005 року

Чорне озеро

— Я ніколи в цьому житті не висплюся, — невдоволено пробубонів Гаврик, широко позіхаючи.

Він легенько потягнув на себе обидві віжки, і Джульєтта, згорнувши могутні крила, почала спускатися донизу крізь густі пасма липкого синюватого туману.

За мить під ними тьмяно заблищало нерухоме плесо озера. Воно розкинулося між зловісно вишкірених у небо гострих скель. На берегах озера не було ні травинки, ні кущика — саме руде каміння обрамлювало чорну тацю водойми. Жодна стежечка не вела до озера, тож було видно, що до нього ніколи ніхто не приходив ні на водопій, ані купатися, ні просто відпочити від суєти Міста. Цікаво, а кому б вистачило клепки прийти на прогулянку до Чорного озера, а тим паче — скупатися в ньому?.. Навіть із висоти драконячого польоту дивитися на нього було моторошно. Проте Гаврик уже звик: він бував тут щоранку вже майже рік. Бував не з власної примхи, а для роботи.

Гаврик кинув у порожнечу відро й почав розмотувати довгу мотузку, прив’язану до дужки.

— Спустися трохи нижче! — скомандував він і перехилився донизу, міцно затиснувши в руці мотузку й ризикуючи впасти з лускатої спини дракониці в чорну, поки що спокійну, безодню.

— Ми вже й так занадто низько, — стривожено гукнула Джульєтта. — Поглянь, озеро прокидається!

Справді, ще мить тому нерухома, блискуча поверхня водойми раптом вкрилася великими пухирями. Вони роздувалися до розмірів середньої повітряної кулі, а потім лунко лускалися, посилаючи в небо сірі звивисті хвости димів.

— Ще крапельку, сестричко, — наполягав Гаврик, — бо з цієї висоти мені не дістати.

Драконица заплющила очі й знизилася ще на кілька метрів.

— Є! Тримай висоту! — гукнув Гаврик і, вправно перебираючи руками, почав підтягувати за мотузку вже повне відро.

Озеро відреагувало миттєво. Ніби відчувши (чому ніби?), що його стало менше на ціле відро, воно вистрелило вгору десятками чорних струменів.

— Вгору! — скомандував Гаврик, однією рукою хапаючи дужку відра, а другою — міцно стискаючи віжки.

Драконица стрімко зринула в ранкове небо, подумки дякуючи Вігору, богові драконів, за те, що й цього разу їм пощастило втекти неушкодженими. І сьогодні озеро

вистрелило своїми смертоносними газовими стрілами в молоко, тобто просто в туман. Переконавшись у своїй недосяжності, Джульєтта розправила крила й узяла курс на гострі шпилі замку.

— Гайда, Джульєтточко, — підганяв драконицю її вершник. — Ми ж не хочемо запізнитися й роздратувати нашого повелителя, щоб він скис!

Джульєтта ледь чутно здригнулася всім тілом.

— Чи ти мухоморів об’ївся? Тихіше там, бо чують мої обидва серця, що сьогодні в Місті стане менше на одного буку й на одну гарненьку драконицю.

— Чому це я маю розмовляти пошепки?

— Хіба ти забув про крилунів? У них дуже гострий слух.

— Облиш, ті нишпорки у таку пору ще сплять, — позіхнув Гаврик. — Мені взагалі здається, що в цілому світі ще всі сплять. Окрім бідолашного буки, добувача магічної смоли, та його вірної дракониці.

— Твоя правда, — обернулася до Гаврика Джульєтта, — он Спалах із Трумом, наприклад, доставляють м’ясо в замок не на п’яту годину ранку, як ми смолу, а аж на сьому.

— То Нарит, виходить, цю смолу натщесерце п’є, чи що? — пробурчав бука. — Коли він уже нею вдавиться, і ми нарешті виспимось?

— Прикуси язика, Гаврику! — злякано скрикнула драконица. — Не знаю, що ти собі надумав, але я ще планую

трохи пожити. Хоча б так, як зараз: возячи на спині пришелепкуватого буку з відром у руці та бджолами в голові.

— І чого це я пришелепкуватий, та ще й із бджолами?

— Бо верзеш не те, що треба. Ти думаєш, що коли крилуни перекажуть Нариту твої слова, він нагородить нас вершковою запіканкою за красномовство?!

— Це було б добре! — ковтнув слину Гаврик. — Ми, до речі, з таким графіком роботи сьогодні навіть поснідати не встигли.

— Якби ж ти не проспав…

— Це я проспав?! А хто повинен був мене розбудити? Не ти часом?

— Ну я. Я теж проспала, вибач.

— Гаразд, обоє винні. Нічого, ось одвеземо смолу тому старому вилупню й поласуємо вершковим морозивом. Залетимо в кав’ярню до Марти, ге?..

— Я так і знала, — раптом із досадою вигукнула Джульєтта, — поглянь…

Попереду майнули невеликі комашині крила й коров’ячий хвіст крилуна. Крилуни були офіційними шпигунами і ябедами Нарита. Нишпорка, який несподівано виринув із туману неподалік Гаврика та Джульєтти, почав знижуватися в напрямку замку.

— Думаєш, він щось почув? — досить легковажно спитав Гаврик.

— Повз слонячі вуха крилунів рідко що пролітає. Проте… у замку все стане ясно…

Джульєтта приземлилася біля воріт замку прямо перед двома вайлуватими тролями, що охороняли вхідну браму. Здоровані тримали в ручищах по дебелій довбні. Це, власне, були молоді дубки, вирвані з корінням і абияк обчухрані зубами тролів.

Годинник на Ближній вежі показував за три хвилини п’яту.

— Відчиняйте, чого поставали?! — гукнув Гаврик.

Тролі, що не вирізнялись якимось розумом, та ще й були підсліпуватими, почали вдивлятися в землю. Вони довго мружили свої тупі оченята, доки не побачили малого буку.

— Воно щось пищить, — бовкнув один троль своєму напарнику.

— То вгили його дрючком, — порадив той.

— Ви що, хлопчики, не бачите, що перед вами добувач магічної смоли і його драконіця? — крикнув Гаврик. — Чи, може, Нарит давно не міняв місцями ваші голови?

Одного разу Гаврик із Джульєттою стали свідками вишукано жахливого покарання, що вчинив цим велетам-нетіпахам їхній господар. Тролі чимось не догодили Наритові, й він у спалаху люті вигукнув якесь заклинання. Те, що сталося з вартовими, нагнало б жаху на кого завгодно. Дві голови

відірвалися від своїх здоровенних тіл, піднялися високо вгору, закрутилися, наче у водяному вирі, то віддаляючись, то на шаленій швидкості вдаряючись одна об одну. Потім вони спустилися донизу і, гепнувшись на залиті зеленкуватою кров’ю шиї гігантів, якимось дивним чином приросли до них. Але при цьому кожному дісталася голова напарника. Приголомшені тролі несамовито закрутили чужими головами й закліпали очима. Спочатку вони ревли від болю й цілковитої безпорадності, а потім почали ганятися з дубцями за зірочками, що миготіли в них перед носами. Ще довго тролі не могли прийти до тями й плуталися, хто є хто. З часом вони звикли до нових голів, а голови — до нових тіл.

Вартові, як виявилося, добре пам’ятали про ту екзекуцію, і спогади вочевидь були не найприємнішими: обидва здоровила наввипередки кинулися відчиняти браму.

Із п’ятим боєм годинника Гаврик і Джульєтта увійшли до тронної зали замку.

Навпроти вхідних дверей на троні з драконячих ребер возсідав Нарит. Щоразу, коли Джульєтта бачила трон, у ній просто закипала ненависть до повелителя Міста, обидва її серця гупали так голосно, що Гаврикові доводилося затуляти вуха, аби не оглухнути. Нарит щоранку спостерігав напади Джульєттиної нелюбові й отримував від цього неймовірну насолоду. Він розумів усю безпорадність дракониці й упивався своєю беззаперечною владою та магічною силою. Тим паче, що саме Джульєтта зі своїм малим другом букою щоранку приносила Наритові ціле відро його могутності.

Смола з Чорного озера день у день поповнювала силу чарівника.

— Ага, ось і мої довгождані друзі! — зареготав Нарит. — Що ви мені там принесли? Чи не відерце солоденької смоли? А що це так стукає голосно? Чи не гарячі дівочі серденька?

Гаврик із Джульєттою стояли перед лихим чаклуном похиливши голови.

— Годі сюсюкання! — раптом вереснув маг, відкидаючи відлогу чорного плаща й простягуючи вперед руку. — Давай сюди відро!

Гаврик слухняно підніс магічний напій Наритові.

Чарівник схопився за дужку кістлявою рукою з перснями на пальцях і пожадливо, нахильцем став пити просто з відра. Потім жбурнув відро Гаврикові під ноги й крикнув:

— Геть! Завтра щоб були без запізнень!

Друзі обернулися, щоб іти, й носом носа зіткнулися зі вже знайомим крилуном. Він, низько зігнувшись, прошмигнув повз буку й драконицю і майже поповз до трону.

У Гаврика все так і обімліло, а серця Джульєтти загупотіли удвічі голосніше й втричі швидше. Вони бачили перед собою лише заповітні двері, у які ще ніколи не хотілося вийти так швидко, як тепер.

— Стійте! — безжальним вироком прогримів голос Нарита, наздогнавши добувачів магічної смоли біля самих дверей.

Гаврик і Джульєтта з жахом обернулися, передчуваючи найстрашніше. Біля ніг Нарита стояв мавполикий крилун і задоволено шкірився.

— Завтра мені знадобиться двоє відер магічної смоли! — крикнув чарівник. — І щоб без запізнень!

— Слухаю, ваша темносте, — через силу вичавив із себе Гаврик і вислизнув у двері слідом за Джульєттою.

У кав'ярні Марти

Гаврик і Джульєтта сиділи за обчовганим дубовим столом у кав’ярні, наминали вершкове морозиво й намагалися заспокоїтись після відвідин замку. Джульєтта час від часу підсолювала й перчила свою порцію морозива. Відтоді як дракони перестали вергати вогонь, точніше, після того, як Нарит страшним заклят— тям позбавив їх цієї здатності, у драконячого племені постійно пекло в роті. Джульєтта боролася з цим за допомогою солі та перцю. Такі запаси драконіця завжди мала при собі.

— Хочеш трохи солі? — запропонувала вона й Гаврикові.

— Красно дякую, але мені смакує й так.

— Цікаво, а навіщо це завтра Наритові аж два відра смоли?

— Може, щоб нарешті вдавитися, — сердито буркнув бука.

— Ти знову за своє! Ти дограєшся колись, Гаврику. Я не знаю, як це ми сьогодні вислизнули…

— Таки-так, — погодився бука. — Коли я побачив того крилуна, мені захотілося негайно розчинитися в повітрі.

— Ти ж знаєш, що це неможливо, — зітхнула Джульєтта. — Відколи скінчилася війна… відколи Нарит виграв війну, буки не володіють магією, а дракони, на жаль, не вміють дихати вогнем.

— Ще по одній порції? — спитав Гаврик.

— Давай, — кивнула драконица.

Гаврик устав зі стільця й пішов до відьмочки Марти, яка була за стійкою, замовляти морозиво.

Джульєтта обвела поглядом тісну залу кав’ярні. Відвідувачів було небагато: декілька захмелілих гномів у зелених каптурах, дві неповнолітні відьмочки та зграйка потерчат, які їли солодку вату. Та й усе. Хоча ні, у віддаленому, найтемнішому закапелку кав’ярні сидів іще хтось. І не дивно, що Джульєтта не одразу помітила його. Самотній відвідувач постійно щулився і затулявся здоровенним кухлем з якимось зеленкуватим пінистим напоєм.

— Ти думаєш, усе те правда? — Гаврик поставив на стіл блюдця з морозивом і всівся на місце.

— Що ти маєш на увазі?

— Ну, ти сама знаєш… — Гаврик озирнувся довкола й пошепки продовжив: — Про Смарагдову Книгу та про Крива.

Джульєтта теж перейшла на шепіт:

— Я не думаю, що це просто легенди. Війна драконів скінчилася всього-на-всього якихось триста років тому. А про те, що раніше дракони були вогнедишними, відомо навіть

тупим тролям. Мабуть, і про буків-чарівників теж правда. А що вже…

Джульєттину розповідь обірвало дзеленькання дзвоника на дверях кав’ярні.

На порозі постали троє песиголовців. Усі присутні враз замовкли, очікуючи, що ж буде далі. Тривожна мовчанка повисла між рудою підлогою й каганцями, що конвульсивно блимали під стелею.

Усі знали, що песиголовці завітали до кав’ярні не пломбір їсти. Вони були найвірнішими прислужниками Нарита, його охороною та солдатами. їхня жорстокість не знала меж. На відміну від тролів, песиголовці були ще й доволі кмітливими. Вони, крутячи навсібіч своїми бульдожими головами й вивчаючи присутніх, пройшли до стійки кав’ярні й почали про щось розпитувати Марту.

Джульєтта одразу помітила, як таємничий відвідувач у віддаленому кутку з появою нових гостей пірнув під стіл. Рачкуючи підлогою під столами, він почав пробиратися до виходу.

У цей час Марта щось сказала песиголовцям і тицьнула ножем, яким різала телятину на канапки, туди, де щойно сидів загадковий чоловічок. Наритові вояки прожогом кинулися до дальнього столу. Проте на ньому стояв тільки напівпорожній кухоль. Один з песиголовців люто гаркнув і, розмахнувшись сталевою булавою, розтрощив на друзки посудину. Собакоголові почали нишпорити очима по кав’ярні.

Тим часом утікач шмигонув під стіл Гаврика та Джульєтти. Тепер драконіця його розгледіла — це був старий лепрехун.

Його червоний жупанець геть забруднився пилом та розлитим на підлозі грогом, трикутний капелюх з’їхав набакир, у руці втікач тримав згорнутий у сувій чорний зшиток. Утім, щойно старий заповз під стіл, книжечка почала зеленіти просто на очах у здивованих дракониці й буки. Ця зміна, здавалося, справила більше враження на самого лепрехуна, ніж на добувачів смоли. Погляд його заяснів, і він миттю простягнув Гаврикові свого зошита.

Раптом від задоволеного скаженого викрику песиголовців на столах забряжчав посуд, і бідолаха в трикутному капелюсі зрозумів, що його помітили.

— Нарешті я знайшов тебе, — прошепотів лепрехун. — Сховай…

Лепрехуна висмикнули з-під столу за ногу й скрутили в три погибелі. Один із песиголовців грізно поглянув на Гаврика й Джульєтту.

— Вам теж доведеться піти з нами.

— Нам і тут непогано, — кинув Гаврик, удаючи, що він зовсім не боїться.

— Ви — спільники цього небезпечного злочинця, тому доведеться піти по-доброму, інакше… — Песиголовець багатозначно струснув булавою перед самим носом Джульєтти.

— Ми вперше бачимо цього лепрехуна, — холоднокровно проказала драконіця.

— Облиш їх, — гаркнув другий песиголовець. — Не бачиш, це ж добувачі магічної смоли.

— Ну то й що? — відмахнувся настирливий вояк.

— Якщо Нарит залишиться завтра без смоли, — сказав Гаврик, — він вас по голові не погладить.

— Добре, живіть поки що, — роздратовано кинув песиголовець і вийшов із кав’ярні разом зі своїми товаришами та нещасним полоненим.

Гаврик крадькома запхнув собі за пазуху зошита й прошепотів Джульєтті:

— Негайно додому. Якийсь дурнуватий день сьогодні.

Вони розрахувалися за морозиво й вийшли на свіже повітря.

Щоденник Крива

Гаврик і Джульєтта мешкали в перехнябленій халупі на околиці Міста. Довкола їхнього житла росли розлогі дуплисті осокори. В дуплі одного з них жив старий пугач Понтій. Він частенько залітав у гості до своїх сусідів, щоб погомоніти про те, про се. Понтій вважав, що вміє передбачати майбутнє. Щодня пугач робив десятки передбачень. Наприклад, що з понеділка почнеться новий тиждень, що взимку не буде дощів, а йтиме переважно сніг, що в Джульєтти незабаром закінчиться сіль у сільничці, що Гаврик зранку проспить роботу й таке інше. Еге ж, деякі з цих передбачень справджувалися.

Останніми днями Понтій весь час торочив про наближення нової війни. От і сьогодні, щойно Гаврик з Джульєттою ввійшли до хати, у вікно залетів пугач.

— Війна вже близько, шановні мої, — заторохтів птах, — запасайтеся харчами. Голод буде, пошесть буде, згадаєте мої пророчі слова…

— Ой, тільки не треба починати стару пісню! — схопився за голову Гаврик. — Яка там війна…

— Колишня війна, шановні мої, відновиться. Голод буде, пошесть буде, страх буде.

— І не набридло тобі вигадувати дурниці? — присоромила Понтія Джульєтта. — Нема кому воювати.

— Зате є з ким, а кому — знайдеться, — не вгавав пугач. — Колишня сила повернеться. Голод буде…

— Досить! — обірвав балакучого провидця бука. — У нас був важкий день, слід відпочити. Пережити ще й твої теревені нам уже нема сили.

— Важкий день… А ніч ще важчою буде, — кружляв під стелею пугач. — Ой, якою ж важкою буде ніченька…

— Гаразд, гаразд, — Джульєтта огрядним тілом відтиснула Понтія до вікна, — залітай завтра, а зараз ми мусимо спати.

— Ну, то я полетів, шановні мої, — образився пугач, — але сьогодні ви й очей не стулите. Згадаєте мої слова, згадаєте, та буде пізно.

Джульєтта зачинила за птахом вікно й завісила фіранку.

Бука й драконіця не йняли віри усіляким Понтієвим передбаченням і зазвичай пропускали їх повз вуха. Адже, щоб переслухати всі пугачеві пророцтва, потрібно було мати неабияке терпіння й надзвичайну силу волі. Однак була ще одна причина, з якої Гаврик і Джульєтта хотіли якнайшвидше позбутися компанії надокучливого сусіда. їм не терпілося роздивитися, що ж то за книжечку ховав від песиголовців лепрехун. Цікаво, чому він передав її саме Гаврикові?

Бука витяг з-за пазухи таємничого подарунка, який так несподівано опинився в їхніх руках добувачів смоли. Це був зошит, оправлений дивною пухирчатою шкірою. Гаврик поклав його на стіл і розгладив палітурку рукою. Варто було йому торкнутися оправи, як вона ставала яскраво-зеленою. Коли Гаврик приймав руку — зошит тьмянів, а як бука зовсім відходив від нього, обкладинка ставала сірою, а потім і зовсім чорніла. Коли ж Джульєтта торкалася дивного зошита, його колір незмінювався.

Зверху на палітурці було витиснуто зображення безшерстої кішки-сфінкса, що пила з блюдця вершки.

Гаврик одразу впізнав стародавній герб усього роду.

Тремтячою рукою Гаврик розгорнув зошит. Під першою сторінкою лежав окремий аркуш. Він був зім’ятий і пожовклий від безжального впливу часу. Писав на цьому аркуші, мабуть, хтось украй виснажений, бо почерк був нерівний. Можливо, руки автора записки (а це точно була записка) тремтіли.

— Читай уголос, — попросила Джульєтта.

Двічі Гаврика просити не було потреби.

Сподіваюся, малий лепрехун збереже цього листа, а також мого щоденника і віддасть їх тому, — кому потрібно, коли прийде час. Інакше вся наша боротьба, — на жаль, поки що програна боротьба, — не матиме ніякого сенсу. Нарит виявився занадто сильним… його армія була майже розгромлена, але… Нас зрадили.

Мій вірний дракон стікає кров’ю, я поранений і безсилий. Книгу втрачено. Проте… до справи…

Якщо ти друг і читаєш цього листа, значить лепрехун дотримав обіцянки. Якщо ж ти ворог, то все одно мого щоденника тобі не прочитати. Я писав у ньому пером-хамелеоном, усі літери в моїх записах — вивертні. Вони постійно змінюють форму, і жодне слово не містить здорового глузду. Літери-вивертні набудуть своєї істинної суті лише тоді, коли зошит потрапить до рук буки з чистим серцем, світлим розумом і… ні, про ще одну умову зараз не варто згадувати.

Отже, сподіваюся, ти той, хто мусив отримати цього листа й щоденника. І ще більше сподіваюся, що це сталося вчасно. Ти повинен прочитати записи в зошиті, повернути Смарагдову Книгу й продовжити боротьбу. Продовжити, щоб перемогти.

Не знаю, що буде зі мною, але якщо все трапиться так, як має бути, то ти читаєш лист через триста років після його написання. Можливо, мене вже не буде, можливо, я загину ще сьогодні, але я переконаний: ти зможеш відродити Місто.

Уся важлива інформація — в моєму щоденнику. В листі я не ризикую нічого такого писати, бо не впевнений, що він не

потрапить до рук Нарита. Проте ти мусиш діяти якнайшвидше, тож підкажу, з чого слід починати. Почни з драконів…

Усе… Здається, сюди йдуть песиголовці, а з ними й сам Нарит. Віддаю листа й зошита лепрехунові. Читай щоденника. Щасти тобі!

Крив

— Ти щось зрозуміла? — помовчавши, спитав Гаврик.

— Слабенько, — зізналась приголомшена драконица. — Я відчуваю тільки одне: Понтій казав правду, сьогодні ми спати не будемо.

— Мабуть, нам не обійтися без пояснень того лепрехуна. Поклади-но до мого наплічника мисливських ковбасок…

Шмигун

Замок чорною горою височів над цілим Містом. Він був окрасою і… більмом. Більшість міщуків із острахом і ненавистю дивилися в бік неприступного замку, захоплювалися його величчю й здригалися від його понурості. Замок ніби випромінював холод і зло. Пригноблені мешканці міста багато б віддали за те, щоб цей камінний велет перетворився на порох, забравши з собою в небуття й свого господаря. Але ж… замок, ніби недремний вартовий Наритової влади, нависав над Містом.

Навколо гранітних мурів ще з давніх часів було вирито рів. Ніхто не знав напевне, чи мав той рів дно, чи ж пронизував страхітливим кільцем усю Землю. Приблизно на

півкілометровій глибині виднівся густезний сірий туман, а що було під ним — важко й уявити.

Замок Нарита дірявив небо п’ятьма високими вежами: Ближньою, Дальньою, Місячною, Чорною та Карликовою.

Потрапити до замку можна було лише через єдину браму. До неї з одного боку рову на інший було перекинуто міст, який у разі потреби навіть на ніч піднімали вартові тролі. Ще був повітряний шлях. Та навіть перелетівши рів на крилах, ніхто не ввійшов би до Наритової фортеці, якщо тролі не відчинили б ворота.

Зараз Місто занурилося в духмяну травневу ніч, пропахлу цвітінням яблунь та сповнену гудіння хрущів, що летіли на одиноке сяйво вікна Місячної вежі замку.

Ця башта називалася Місячною, бо над її верхівкою висів місяць — завжди, у будь-яку пору року. Нічне світило було наче прикуте до неї невидимим міцним ланцюгом.

Кімнатка була чи не єдиним острівцем світла на все Місто. Але те світло не віщувало нічого доброго. Принаймні для Шмигуна.

Лепрехун стояв на кам’яній долівці зі зв’язаними руками та з кляпом у роті. Поруч стояли песиголовці Білка й Стрілка. Перед ним, на троні, трохи меншому за той, що так дратував Джульєтту, сидів Нарит. За троном ховався його блазень — люд Геліус.

— Я запитую тебе втретє й востаннє! — верещав чарівник. — Де ти подів клятого зошита, старий крутію?! Я не для того шукав тебе триста років, щоб ти мені тут удавав німого!

Шмигун стояв, не підводячи на мага очей.

— Будеш мовчати?! Що ж, зараз ти пошкодуєш, що колись з’явився на світ. Тобі вилізуть боком оті спогади немічного буки!

— Ваша Темносте, — визирнув з-за трону блазень, — я, звичайно, не гідний втручатися, але він не буде говорити.

— Не буде?! Та як ти посмів? Чи ти хочеш разом із цим, — він показав на лепрехуна, — скуштувати моєї магії?

— Ні, Повелителю, — зігнувся в поклоні Геліус, — просто в нього в роті кляп.

— Кляп? — гмикнув Білка. — То ти ще й хитруєш, паскудо? Ану, витягуй з рота те дрантя! Напхав повну пельку ганчір’я й думав, що Повелитель не помітить?

Лепрехун і не поворухнувся.

— Чого стоїш? — гримнув Стрілка.

— У нього ж зв’язані руки, — знову втрутився люд.

— Розв’яжіть йому руки й витягніть з рота кляп, телепні! — сердито наказав Нарит.

Песиголовці миттєво виконали наказ.

— То де ти подів те, що тобі передав Крив? — знову почав допит чаклун. — І не намагайся викручуватись, я знаю точно, що то був ти.

— Я не розумію, про що ви говорите, — відповів Шмигун.

Звичайно, він добре знав, що має на увазі Нарит. Мова йшла про щоденник, який він отримав від короля буків триста років тому і який беріг стільки часу, щоб передати в руки адресату Крива. Шмигун сподівався, що не помилився і що зошит повинен був отримати саме той бука в кав'ярні. Принаймні щоденник сам відчув свого адресата, позеленівши в його присутності. Сталося так, як казав про це Крив, і Шмигун не міг собі ні в чому дорікнути. Він виконав обіцянку. Але тепер, потрапивши до рук Нарита, мусить відповідати або загинути.

— Якщо ти скажеш, де подів зошита, я можу тобі віддячити, — вирішив схитрувати лихий чаклун. — Хочеш, я подарую тобі взуттєве ательє? Ти ж любиш ремонтувати черевики. Або дам тобі грошей. Уявляєш, цілу купу грошей, яку можна стерегти від усього світу? Лепрехуни ж люблять закопувати гроші та стерегти їх?

— А скільки грошей? — підняв голову Шмигун.

Він і хотів би прийняти принадні пропозиції Нарита, але ж знав, що той обов’язково його одурить і все одно покарає або й стратить. Лепрехун і бажав би мати ательє чи крамницю, але ж не ціною зради.

Шмигун удавав зацікавленість лише для того, щоб потягти час. "Може, — думав він, — той бука зрозуміє, що вдома зі щоденником Крива перебувати небезпечно, і втече подалі".

— Багато, багато грошей, — запевняв чарівник, — цілу скриню. Ні… — Наритові стало аж страшно від своєї щедрості, — це тобі буде забагато. Так ти мене з торбою по світу пустиш.

Півскрині буде якраз... Це ще краще, ніж ціла. У неповну скриню завжди можна покласти ще трохи грошеняток.

— Я мушу подумати, — сказав Шмигун.

— Даю тобі хвилину, але потім — або кажи, або начувайся, — просичав Нарит.

Запала мовчанка. Тишу порушувало лише тріскотіння смолоскипів, що висіли на стінах, та ще вперті хрущі, що раз по раз втаранювалися в шибку.

Хвилина спливала, і Нарит почав нетерпляче соватися на троні. В шибку втелющився, мабуть, величенький хрущ, бо вона аж задзвеніла.

Шмигун мимохіть глянув на вікно. Справді, "хрущ" виявився чималим — розміром з буку.

Сидів він на іншому "хрущеві" — розміром з драконицю — і активно жестикулював лепрехунові. "Не може бути! — промайнуло в Шмигуновій голові. — Це ж ті самі — з кав’ярні!.."

— Я згоден, — промовив лепрехун і ледь помітно махнув буці рукою. — Я скажу, де щоденник.

Гаврик зрозумів жест Шмигуна й спрямував Джульєтту трохи нижче вікна.

— Молодець! — зрадів Нарит. — Взуттєве ательє — набагато приємніша річ, аніж тортури чарами. Ну, кажи...

— Хай відчинять вікно, бо той кляп не давав мені нормально дихати. Я ось-ось знепритомнію, — вдавав із себе кволого Шмигун.

Нарит наказав песиголовцям відчинити вікно.

— Я віддав щоденника… — почав повільно говорити лепрехун, наближаючись до рятівного вікна.

— Ну!.. — починав дратуватися чарівник.

— …Одному хрущеві! — викрикнув Шмигун і шугонув в обійми темряви.

Песиголовець Стрілка пантерою кинувся за втікачем і встиг схопити його за ногу вже за вікном. Лепрехун відчайдушно смикнув ногою і, відчувши, що з неї зіслизає черевик, провалився в морок ночі. Однією рукою Шмигун тримав капелюха, щоб той не злетів з голови, а другою мацав свою ногу. Вона справді була боса. Та перейматися з приводу втрати взуття зараз було б недоречно.

Джульєтта не дала часу лепрехунові навіть злякатися, вона миттю підставила свою спину, а Гаврик ухопив Шмигуна за червоний жупанець.

Із вікна Місячної вежі стирчали дві собачі голови й вили з безпорадності. З того ж таки вікна долинав скажений вереск Нарита:

— Бевзі! Прогавкали! Та я з вас мила нароблю! Цуцики безпородні! Бевзі-і-і!!!

Джульєтта, щасливо усміхаючись, летіла подалі від того крику теплим травневим небом, сповненим пахощів квітучих яблунь та гудіння хрущів.

Печера Понтія

Не минуло й кількох хвилин, відколи Гаврик і Джульєтта визволили Шмигуна з пазурів Нарита, як у замку засурмили тривогу.

— Буде гонитва, — сказала Джульєтта, — тримайтеся міцніше!

Зона напружила крила і замахала ними частіше й дужче. Та навіть Вермул, цьогорічний чемпіон з драконячих перегонів, не зміг би змагатися у швидкості з відьмаками Наритової Блискавичної Ескадри. Дуже скоро втікачі почули позад себе свист десятків реактивних мітел.

Блискавична Ескадра була гордістю Наритової армії. Хоча відьомська каста дотримувалася нейтральної позиції під час війни драконів, проте деякі відьмаки стали на бік лихого чаклуна, утворивши летючий загін. Тактика "хаотичних павуків", яку вони винайшли, принесла Наритові перемогу не над одним драконом. Ця військова хитрість полягала в тому, що з десяток мітлетунів наздоганяли Дракона і, кружляючи довкола, обплутували його тонкими сталевими тросами. Оскільки дракони вже не були вогнедишними, то й опору майже ніякого нечинили. Знерухомілі, вони падали наземлю.

Дуже часто летючі гіганти просто розбивалися.

Ті, що виживали, потрапляли в полон і згодом ставали на службу до Нарита.

Маг використовував драконів здебільшого як тяглову силу та швидкий засіб пересування на великі відстані. Дракони доставляли пошту, возили до замку харчі та воду, деякі, замість коней, тягали ешелони возів з камінням чи лісом, а декого наближені до Нарита песиголовці та відьмаки готували до участі в драконячих перегонах, заробляючи на цій забаві чималі капітали.

Джульєтта ж була навіть не драконом-гінчаком, а звичайним добувачем магічної смоли. їй деколи й доводилося налягати на крила, щоб не запізнитися до замку на п’яту ранку, але втікати від ескадрильї мітлетунів — це вже занадто.

— Я не зможу від них відірватися! — хапаючи ротом повітря, вигукнула засапана Джульєтта. — У когось є якісь пропозиції?

— У мене немає, — зітхнув Гаврик.

— Я занадто старий і босий для путніх пропозицій, — кинув Шмигун, потираючи босу ногу.

— А в мене є, — почувся чийсь знайомий голос.

З-під Джульєттиного живота випірнув Понтій.

— Лети за мною, — гукнув пугач здивованій драконіці й ринув донизу.

Джульєтта кинулася за ним. Завдяки різкому маневру їм вдалося вислизнути з поля зору відьмаків, що були вже на відстані трьох подихів дракона з середньою дальністю вогнедишності. Звісно, якщо говорити про дракона колишнього, довоєнного.

Знизившись, Джульєтта з жахом побачила, що вони летять над самісіньким Чорним озером. Так низько навіть під час добування магічної смоли вони з Гавриком ніколи не опускалися.

— Ти що, з глузду з'їхав?! — гукнула драконица Понтієві.

— Гайда до найвищої скелі! — скомандував птах і почав знижуватися.

Нарешті озеро не витримало такої зухвалої близькості й розпочало газову канонаду.

Гаврик і Шмигун вхопилися один за одного й заплющили очі: що буде, те буде.

Джульєтта й собі залюбки заплющила б очі, але їй потрібно було ухилятися від смертоносних гарячих струменів, що зусібіч свистіли, намагаючись влучити в порушників спокою Чорного озера. Драконица дуже хотіла шугонути високо в небо, у зону недосяжності страшної артилерії, але знала: там уже повно відьмаків зі сталевими тросами напоготові.

Здавалося, що переліт через озеро буде безкінечним. Та за якусь мить обстріл закінчився: пугач і драконица вже летіли над твердою поверхнею, а не над бурхливим котлом з магічною смолою.

Понтій завернув за одну зі скель і залетів до величезної пащі печери.

Джульєтта пірнула за ним.

— Ласкаво прошу до Печери Понтія, шановні мої, — ґречно проказав пугач, коли Джульєтта приземлилася і зсадила зі спини своїх наляканих пасажирів.

— І на чию, цікаво, честь цю печеру так названо? — роззираючись у майже цілковитій темряві, спитав Гаврик.

— На честь її першовідкривача, тобто вашого покірного слуги, — гордо пояснив Понтій. — Років п’ятдесят тому, коли я був ще малим пуцьвірінком, ми з братами (а нас у матінки було аж восьмеро) любили гратися в піжмурки серед скель. Малі, ми не відали страху, часто гасали неподалік Чорного озера. Якось я й надибав цю затишну печерку. Звісно, тут мене ніхто ніколи не міг знайти.

— І що ми робитимемо далі? — спитав Шмигун.

— Для початку давайте познайомимось, — запропонувала Джульєтта.

— Я Шмигун, — відрекомендувався лепрехун.

— Мене звуть Джульєттою, це ось Гаврик, а це — Понтій, — сказала драконіця.

— В мене тут є невеличкі запаси хмизу, — завважив пугач. — Хтось має сірники?

— Я маю, — сягнув до кишені свого поношеного лапсердака Гаврик.

Бука вправно розпалив багаття. Всі зручно вмостилися довкруг вогню і, як за командою, втупилися у лепрехуна.

Шмигун зрозумів, чого від нього чекають нові знайомі.

— Триста років тому, — залунала розповідь, — коли я ще був зовсім хлопчиськом і ще мав на ногах обидва черевики, — він з сумом поглянув на свою босу ногу, — мені до рук потрапила одна надзвичайно цінна річ. Ви вже знаєте, про що я кажу...

— І гадки не маємо, шановний, — кинув Понтій. — З цього місця попрошу розповідати детальніше.

— Мені до рук потрапив щоденник Крива...

— Кульгавий Колобок!.. — тільки й зміг лайнутись пугач.

— Я хоч і не дуже цікавився війною, — продовжував Шмигун, — більше грою в цурки-палки, квача чи в ножа, проте знав, що вона скоро закінчиться. Дракони стали подібними до запальничок, яким забракло газу, а сам Крив, хоч і був дуже могутнім чарівником, не міг подолати ворога. Чув я, що хтось із побратимів буки зрадив його, але що сталося точно, не знаю.

Одного вогненевого дня я сидів на даху бабиної клуні й спостерігав за повітряним боєм драконів і відьмаків. Дракони програвали битву: один за одним вони падали, обплутані тросами. Баталія відбувалася над Чорним озером, тому деякі дракони тонули у в'язких обіймах смоли, а деякі — розбивалися об гострі шпичаки скель.

Лише від одного з твоїх, Джульєтто, родичів відь— г; аки на мітлах відлітали, як горошини від стіни. На тому драконові сидів вершник. Безумовно, він застосовував якісь потужні чари. Та раптом щось трапилося: чари перестали діяти, і

Блискавична Ескадра дуже швидко обплутала сміливців павучими тенетами. Останній дракон теж упав.

Цієї миті моя хлоп’яча цікавість перемогла страх, і я кинувся до місця бою.

Побіля самісінької води лежав дракон. Це був Спарт — Хранитель драконів. Його знали всі, а особливо ми, хлопчаки-відчайдухи, що так захоплювалися силою, спритністю й розумом ватажка драконів. Тепер він виглядав переможеним. Підім’явши під себе крило, Спарт лежав у калюжі власної рубінової крові й ледь-ледь дихав.

Поруч лежав Крив — король буків. Навряд чи знайшовся б хтось у Місті — крім всілякої погані, звичайно, — хто б не любив Крива. Він був надзвичайно справедливим королем і великим чарівником. Допоки не з’явився Нарит…

Бука лежав на боці, спершись на лікоть однієї руки, а другою щось писав у зошиті. Побачивши мене, Крив зрадів і погукав до себе.

— Слухай мене уважно, лепрехунику, — сказав король буків, — ти мусиш передати цього щоденника одному буці через триста років. Скоро я віч-на-віч зустрінуся з Наритом. Хоча свою силу я втратив, та ще не використав Заклинання підсвідомості. І я готовий спрямувати його на ворога. Це заклинання почне діяти через триста років, тому дуже важливо, щоб ти зберіг щоденника до того часу, коли воно вразить Нарита. Але пам’ятай: мусиш віддати щоденника тільки тому, від чийого доторку чарівна оправа, виготовлена зі шкіри водяного хамелеона, позеленіє.

Потім Крив написав листа й передав мені разом зі щоденником.

— Біжи, малий, — мовив він, — і хай береже тебе Книга.

Триста років я стеріг послання короля буків, закопавши зошита з листом під бабусиною клунею. Коли ж настав час, я дістав щоденника і, ховаючи його, почав ходити скрізь, шукаючи потрібного буку. Декілька тижнів упертих пошуків не дали результатів. Я відчував, що мною вже зацікавились крилуни й песиголовці. Потрібно було залягти на дно, щоб не занапастити себе.

Учора я пішов до Марти, щоб перехилити квар— ту-другу горохівки. Чесно кажучи, я зневірився у своїх пошуках, був знервований від постійного відчуття, що за мною хтось стежить.

А потім я зустрів тебе, Гаврику. На щастя, зустрів. Ви ж самі бачили, що мене того дня винюхали Наритові лягаві.

— Що ж, — підкидаючи в багаття хмиз, мовив бука, — маємо трохи часу до ранку, маємо щоденник Крива, чому б нам його не почитати.

— Давайте, давайте почитаємо, шановні мої, — погодився Понтій, — бо якщо мене не підводить моє "третє око", то в тих записах має бути дещо цікавеньке...

Магічний карнавал

30042 рік після замулення Джерел. Хмарень. День 10-й.

Я, король буків Крив, розпочинаю цей щоденник, бо відчуваю наближення тяжких часів для Міста. Можливо, колись ці записи стануть джерелом корисної інформації для когось. Зрештою, вони будуть мені згадкою про теперішні часи.

Сьогодні я зустрічався з Хранителем драконів Спартом. Наша розмова стосувалася Нарита. Якщо правда все те, що він мені розповів, то всі ми в небезпеці.

Нарит з’явився в Місті десять років тому. Він прийшов десь зі Сходу. Досить швидко він показав себе вправним чаклуном і навіть запропонував утворити Гільдію чарівників. Її було створено, а верховителем обрали Нарита.

Гільдія владнувала непорозуміння та усувала конфлікти поміж чарівниками Міста, проводила курси підвищення кваліфікації для чарівників-по— чатківців, допомагала обмінюватись магічним досвідом чаклунам різних каст і рівнів.

Щороку в хмарні Гільдія проводить Магічний карнавал. Вулицями Міста проходять всі його мешканці у найнепередбачуваніших костюмах. Часто— густо за допомогою чарів міщуки ще й змінюють зовнішність. Під час карнавалу всі розігрують одне одного різними незначними, безпечними для життя фокусами та заклинаннями, розважаються, вітають навколиіиніх зі святом, пригощаються всіляким питвом та солодощами.

Кульмінацією карнавалу стає парад Оберегів кожного чарівного народу.

Смарги несуть вулицями Вогняний Ключ, блоти — Кубок із Часом, сквіди — Срібну Троянду, а буки, звичайно ж, — Смарагдову Книгу.

Так має бути й цього разу. Тобто завтра… Але Спарт повідав мені сьогодні дивні й страшні речі…

Один з його товаришів-драконів учора в "Трьох русалках" підсів за столик до гурту песиголовців. Ті випили вже не один бутель грогу й від того стали занадто балакучими. Один з них і проговорився.

— Скоро Місто матиме справжнього владику, — сказав песиголовець. — Хай тільки Нарит викраде Обереги під час карнавалу. Темрява — могутній союзник…

— Цить! — гавкнув інший собакоголовий, стусонувши базіку по спині.

Той замовк, але дракон вже й так почув достатньо для того, щоб не пропустити п’яні теревені повз вуха й переповісти почуте Спартові.

Отже, Нарит — чаклун. Він творить чорну магію. Очевидно, Нарит заручився підтримкою Темряви і за допомогою песиголовців хоче стати єдиним чарівником у Місті. Він планує завтра на карнавалі заволодіти Оберегами, позбавивши інших чарівників їхньої сили.

Ми зі Спартом вирішили, що повідомляти ще когось про небезпеку — ризиковано, тим паче, що інформація не перевірена. Сподіваюся, розроблений нами план протидії спрацює.

Тепер я мушу закінчувати писати. Маю приготуватися до карнавалу.

30042 рік після замулення Джерел. Хмарень. День 11-й.

Карнавал розпочався від самого ранку. Мешканці Міста висипали на вулицю й веселим багатотисячним натовпом ішли в напрямку Площі Єдинорога. Там і відбулися основні події.

Спочатку було проведено традиційний конкурс "Відьма року". Після низки випробувань з-поміж сотні претенденток на почесне звання відьмою року вже вкотре обрано Сильву.

Потім відбулося захопливе видовище: перетягування ланцюга драконами. Два дракони, вхопивши зубами товстелезний тридцятиметровий ланцюг, мірялися силою, тягнучи його кожен до себе. У фіналі, перемігши Грозула, чемпіоном знову, як і минулого року, став Спарт.

Карнавал був, як завжди, веселим та яскравим. У повітрі літали різнокольорові кульові блискавки, поміж ними шугали відьмаки, слідами від реактивних мітел виписуючи в небі святкові гасла на кшталт: "Хай живе Гільдія чарівників" або "Місто. Чари. Хмарень". Дітвора просто об'їдалася безкоштовним морозивом з кропив’яним наповнювачем, солодкою ватою та конопляними коржиками.

То тут, то там міщуки влаштовували веселі поєдинки з так званої скульптури мармиз. Ці змагання виглядали так: двоє чарівників ставали один супроти одного й почергово насилали на супротивника закляття, які змінювали його обличчя. В дуелянтів після кожного наступного заклинання з’являлись якісь нові елементи чи риси обличчя: наприклад, свиняче рило, моржеві бивні, слонячі вуха чи оленячі роги… Фантазія чарівників була безмежною, і після семи-восьми заклинань на них просто неможливо було дивитися без голосного реготу. Перемагав у поєдинку той, хто перетворював обличчя супротивника на мармизу, смішнішу за свою. Суддями були глядачі, які безпомилково визначали переможця силою свого сміху.

Після закінчення дуелі чари знімалися й чарівники мирно розходилися при своїх звичайних обличчях.

Під вечір розпочався парад Оберегів. Він супроводжувався неймовірно красивим феєрверком. Саламандри знаються на цій справі. їхня піротехнічна майстерня "Нічні жар-птиці" підготували до карнавалу небачене вогняне шоу.

Все сталося раптово. Обереги вмить зникли з подушок, на яких їх несли представники кожного чарівного народу. На очах у тисяч міщуків Вогняний Ключ смаргів, Срібна Троянда сквідів, Кубок із Часом блотів і Смарагдова Книга буків розчинилися в повітрі.

Не встигли приголомшені учасники карнавалу отямитися й збагнути, чи це відбулося за сценарієм Гільдії, чи сталося щось нечувано жахливе, як над площею залунав пекельний регіт Нарита. Сам чаклун ширяв над головами мешканців Міста, тримаючи в оберемку всі магічні Обереги.

— Я візьму це собі! — закричав він. — Це буде справедливою винагородою за десять років очікування та сюсюкання з усіма вами! Та віднині я — єдиний на все Місто, хто володіє магією справжньої сили. І тепер тут буду правити я. Ви станете моїми рабами або помрете! Ха-ха-ха-а!!!

Нарит зробився напівпрозорим і зник, як дим, розсіяний поривом вітру.

Чаклун мав рацію: разом зі священними Оберегами чарівники втратили майже всю свою магічну силу. Тепер злий Нарит увібрав у себе могутність смаргів, блотів, сквидів і... І все.

Смарагдова Книга буків, украдена Наритом, була несправжньою.

На Північ

У прохолодне черево печери почав поволі пробиватися несміливий світанок.

З'аврик закрив щоденника та обвів поглядом присутніх.

— Ну, що ви на це скажете?

— Я не можу повірити, що садівники-блоти колись були могутніми чарівниками, — сказала Джульєтта. — По-моєму, крім чорнобривців, бузку та фруктових дерев, їх ніколи нічого у світі не турбувало.

— А от зі смаргами мені все зрозуміло, — мовив Понтій. — Вони так геніально жебракують, що я завжди знав: тут не обходиться без магії.

— Що не кажіть, а Нарит змінив Місто, — зітхнув Шмигун. — І не на краще.

— І Гаврик, судячи з записки Крива, повинен повернути все на свої місця.

— От тільки як? — ніяково знизав плечима той. — Я ж просто малий бука. Та й ніколи мені, на роботу вже пора.

— Яка робота? — здивовано глянула на товариша Джульєтта. — А ти не подумав, що після цієї ночі нас, можливо, вже звільнено?

— Хто ж доставлятиме Наритові смолу? Тим паче, що на сьогодні він наказав роздобути аж два відра…

— Чекай, — насторожився Шмигун, — ти кажеш, два відра замість одного?

— Так, два.

— Ну два, а що тут такого? — втрутився Понтій. — Мабуть, він вирішив трохи поправитися.

— Та ні, — закрутив головою лепрехун, — давайте поміркуємо логічно. Магічна смола підживлює сили чаклуна, так?

— Так, — кивнули Гаврик, Джульєтта й Понтій, нічого не розуміючи.

— Отже, від сьогоднішнього дня Наритові знадобилася подвійна норма смоли…

— Ну… — перезирнулися бука, драконіця й пугач.

— Вам не видається дивним, що це сталося саме сьо-го-дні?

— Не мороч нам пір’я, — не витримав Понтій, — кажи вже, що це за день такий сьогодні? Як на мене, звичайний сьомий день вогненя, і клямка…

— Отож-бо й воно: сьоме вогненя — день, коли офіційно скінчилася війна драконів, день, коли я отримав від короля буків щоденника, день, коли Крив наклав на Нарита Закляття

підсвідомості. — випалив Шмигун. — Усе це трапилося в такий же день, як нинішній, але триста років тому.

— Тобто, — здогадався Гаврик, — сьогодні почало діяти Закляття підсвідомості?

— Саме так.

— То ось чому Крив просив починати боротьбу саме через триста років, — сказала Джульєтта. — Останній удар короля, очевидно, позбавив Нарита його сили.

— От тільки на скільки? — міркував Шмигун. — Можливо, в нас не так і багато часу.

— Найгірше, — понурив голову Гаврик, — я й гадки не маю, що мушу робити. За що мені така морока?

— Пам’ятаєш, — несміливо мовила Джульєтта, — у записці Крив радив почати з драконів?

— А що це означає? З яких драконів? Що з ними робити?

— Кажете, з драконів? — спитав Шмигун.

— Так, — кивнув бука, — в кінці записки Крив підказав, що боротьбу слід починати з драконів. Але що ж він мав на увазі?

— Розумієте, — сказав лепрехун, — Нарит недаремно позбавив драконів вогнедишності: чаклун боявся їх. Проте одразу ж, коли почалося винищення драконів, деякі з них не захотіли воювати. Вони вирішили, що розумніше буде просто залишити Місто й пошукати щастя в чужих краях.

— То вони зрадили Спарта? — сповненим обурення голосом вигукнула Джульєтта.

— Не зовсім так, — заперечив Шмигун і похукав на босу ногу, яка, мабуть, замерзла. — Вони просто не любили вирішувати суперечки за допомогою сили, хоча й не були боягузами. Заздалегідь чесно попередивши про це Спарта, дракони-від— летенці — так їх потім стали називати — якось вирушили на Північ шукати спокійнішого життя. Туди, можливо, пізніше подався і сам Спарт.

— Як Спарт?!! — стріпнулася Джульєтта. — Він же загинув…

— Хто його зна. Того знаменного дня моєї зустрічі з Кривом, сховавши щоденника, я ще раз повернувся до Чорного озера. На березі вже не було короля буків. Ніхто не знає, що з ним зробив Нарит і його песиголовці. А от Спарта вони залишили помирати. Ніхто б не вижив, отримавши такі страшні ушкодження і втративши стільки крові… Ніхто… Крім Спарта.

— То він вижив? — нетерпляче спитав Понтій.

— Я не можу цього стверджувати напевне, увечері він ще був там, але на ранок кудись подівся з берега Чорного озера. І вночі туди точно ніхто не приходив. Згодом міщуки подейкували, нібито хтось тієї ночі бачив у небі великого дракона, який вилітав з Міста.

— Але ж Крив не міг знати про це, — сказав Гаврик, — він же писав записку раніше.

— Не міг, однак був переконаний, що без вогнедишних драконів Нарита не перемогти.

— Ти хочеш сказати, що ми мусимо якимось чином зробити драконів знову вогнедишними?

— Я думаю, це хотів сказати й Крив.

— Але як повернути їм силу? — спитав Гаврик.

— Поки що ми цього не знаємо, але повинні дізнатися, якщо хочемо подолати ворога. Та найперше — нам слід знайти відлетенців.

— Але, шановний, чому ми не можемо взяти в союзники місцевих драконів? — поцікавився пугач.

— По-перше, нам самим якнайшвидше необхідно втікати з Міста, а по-друге, дорогою матимемо час на корисне читання щоденника й на складання хоч якогось плану дій.

— А по-третє, — сором’язливо опустивши додолу очі, додала Джульєтта, — нам би згодилася допомога Спарта.

— То я так розумію, шановні мої, ми вирушаємо на Північ?

Усі перезирнулись і рішуче вигукнули в один голос:

— На Північ!

А Гаврик додав:

— І хай начувається Нарит!

Привал у лісі

Над Містом тільки-тільки загорався наступний день, а Гаврик і його новий товариш Шмигун, осідлавши Джульєтту, вже долали важкі кілометри довгої й незвіданої путі. Понтій летів своїм ходом. Час від часу пугач сідав на спину дракониці, щоб перепочити.

— Ну, шановні мої, літати наввипередки з драконами — це не та справа, задля якої я вилупився з яйця й потрапив у обійми світу, — бурчав пугач, летячи позаду Джульєтти. — Я провидець. Моя місія — передбачати й застерігати незрячих і нерозумних.

— У такому разі, — кинув Шмигун, — може, ти скажеш, скільки мені ще без черевика доведеться нидіти?

— Раз плюнути, — пхикнув Понтій. — Зараз я лише заплющу очі, щоб "увімкнулося" третє око…

Пугач заплющив очі й на ходу почав щось бурмотіти.

— Зараз… зараз… Астрал… Венера в Плутоні… бачу… ось-ось… Ти знову одягнеш на ногу черевика, коли знімеш його з шиї…

Бац! У Понтія засвітилося в очах. Джульєтта зненацька загальмувала, і ясновидець, у якого очі були замружені, втаранився прямо дракониці у хвіст. Третє око чомусь не сповістило пугача про таку несподівану перепону.

— З якої шиї? — скептично скривився лепрехун. — У мене на шиї, крім брунькатої бородавки, нічого немає. Як це черевик може бути на шиї? І взагалі, я ж загубив його десь біля замку…

— Не знаю, — знітився Понтій, — там, у видінні, була ще якась одна деталь, але ж якби я не вклепався в Джульєттин зад…

— Не в зад, а в хвіст! — поправила пугача драконіця.

— Ай справді, Джульєтто, чому це ти пригальмувала? — спитав Гаврик.

— Бо тим часом, поки дехто вмикав третє око, я ледь не залишилася з одним.

— А що сталося з другим? — поцікавився Шмигун.

— Туди щось влетіло, — пояснила драконіця. — Я через сльози майже нічого не бачу, доведеться приземлитися.

Джульєтта почала знижуватися.

Друзі були вже далеко від Міста й саме летіли над Співучим лісом.

Це був невеликий лісок на тисяч зо п’ять дерев, які називалися співунами. Дерева особливі: ані крони, ані листя вони не мали. З боків товстого стовбура росло по три-чотири гілки, а верхівку кожного співуна вінчали величезні м’ясисті губи. Майже цілий рік на коструватих гілках родили пляшковидні плоди. Коли вони дозрівали, з одного, тоншого, кінця вистрілював у небо (щось на кшталт корка з шампанського) так званий козирок, і одразу ж із горлянки плоду бризкав помаранчевою піною якийсь грайливий напій. Тієї ж миті гілка вигиналася й підносила фрукт-пляшку прямісінько до губ дерева, а коли в плодові не лишалося й краплинки, жбурляла спорожнілу посудину абикуди.

Після цього починалися співи. Дерева співали голосно й душевно. Зрідка хором, але найчастіше — кожне свою пісню. Музичні смаки співунів були настільки розмаїтими, що дійти якоїсь згоди у виборі спільної пісні їм було важко.

Ось і тепер над лісом, сплітаючись у нечувану какофонію, лунало пару сотень нових і не дуже хітів. Проте найголосніше волало якесь завзяте дерево: "Мусі-пусі, мусі-пусі, міленькій мой!.."

Джульєтта вибрала для приземлення простору галявину, вільну від дерев. Обабіч деяких співунів, край галявини, височіли чималі глиняні пагорби. В кожному з них була кругла діра — чи то нора, чи то печера.

З лівого ока Джульєтти струмком лилися сльози.

— Не рюмсай, зараз я подивлюся, що там з твоїм оком, — засокотав Понтій, пурхаючи кругом драконіці.

Він зазирнув Джульєтті в постраждале око.

— Ого, там якась пташечка! От бідолаха!

— Та то ж твоє відображення в оці, Понтію, — сказала Джульєтта.

— А то я не впізнав би себе, — сказав Пугач. — Там є ще хтось, шановна моя, і він, по-моєму, тоне в твоїх сльозах.

— То витягни його звідти! — стурбовано скрикнула Джульєта. — Мені тільки потопельників ув очах не вистачало.

— Гребися, гребися, друже! Зараз я тебе порятую, — сказав Понтій і, відтягнувши нижню повіку злощасного ока, вхопив за лапки потопельника та щосили смиконув до себе.

— Слава Вігору! Дякую, — полегшено зітхнула Джульєтта, коли пугач нарешті видалив з її ока… Кого б ви думали? Горобця! Так, звичайного сірого горобійка, яких є повно скрізь, де можна що-небудь подзьобати або досхочу поцвірінькати.

Він був мокрий від сліз, скуйовджений, спантеличений, але живий. Усі з цікавістю схилилися над горобцем, розглядаючи його.

— Чого вирячилися? — не вельми ґречно цвірінькнув той, спльовуючи на землю Джульєттині сльози. — Горобця не бачили?

— Такого нахабного — ще ні, — сказав Гаврик. — Мало того, що Джульєтті ледь око не вибив, то ще й грубіяниш.

— А я, між іншим, тебе з того світу витяг… — заходився стидати горобця Понтій.

— Він має на увазі моє ліве око, — пояснила Джульєтта.

— Пробач, Джульєтто, ти ж не образилася? — запопадливо спитав Понтій.

— Та ні, — покрутила головою драконица, — ти ж таки мені допоміг.

— Так от, — Понтій знову звернувся до горобчика, — можна було б мені й подякувати за порятунок.

— Та чого ви накинулися на малого? — заступився за пташину Шмигун. — Хіба не бачите — у нього стрес. — Потім лепрехун звернувся до самого горобця: — Як тебе звуть, малий?

— Петяка, — цвірінькнув горобець і скоса глянув на Джульєтту.

— От і добре, — сказав Шмигун. — Значить, Петяка…

— Ти, Петяко, не бійся нас, — мовив Гаврик.

— А я й не боюся, — нахорохорився горобець, раз по раз зиркаючи на Джульєтту. — Що вас боятися? Ну, подумаєш — ну, дракон, ну, очі великі… Я того тижня ще здоровецькішого дракона бачив…

— Де? — аж підскочив Шмигун. — Тут? Не в Місті?

— Ні, не тут — біля Курячого вулкана.

— Але ж це далеко на північ звідси, — здивувався Понтій, — що ти там робив?

— Мене туди бурею занесло, — пояснив Петяка. — Оце сьогодні тільки звідти додому добрався.

— Далеченько ж тобі довелося летіти, — кинула Джульєтта.

— Що правда, то правда, — погодився горобець. — Стомився я добряче, от від перевтоми і не помітив твого ока. Я думав, то блакитна кругла хмаринка.

— Отже, — міркував Гаврик, — на Півночі таки є дракони.

— Ще й які! — підтвердив Петяка. — Той, котрого я бачив, — як дві Джульєтти завбільшки.

— Бреши-бреши, — відмахнувся Понтій, — таких не буває.

— Спарт, — сказав, як відрізав, Шмигун.

— Де він? — стріпнулася Джульєтта, роззираючись навсібіч.

— Я хотів сказати, що якщо й існував десь і колись такий великий дракон, то це був Спарт.

— Виходить, Петяка бачив Хранителя драконів, — мовив Гаврик.

— Спарт живий! Ура! — зраділа Джульєтта.

— Не варто радіти передчасно, — трохи охолодив запал друзів лепрехун, — ще нічого невідомо.

— То давайте швидше полетимо туди, до того вулкана, і все з'ясуємо, — запропонувала драконіця.

— Туди два дні польоту, — сказав Шмигун, — а вже вечоріє. Розумніше буде відпочити, а зранку продовжити подорож.

— Правильно, — підтримав його Гаврик, — зараз розпалимо вогонь і посмажимо мисливські ковбаски: пора вечеряти.

— Ой, а можна з вами посмажити?.. — сором’язливо спитав Петяка, намагаючись непомітно ковтнути слину, якої враз десь узявся повен рот.

— А хіба тобі не треба додому? — спитав Понтій. — Ти б летів: я вже бачу, як непокояться твої батьки.

— У мене немає батьків, — тремтячим голосом проказав горобчик і несподівно заплакав.

— Ну… — зам’явся пугач, — ну… вибач. Я ж того… не знав. Тобто… навіть ясновидці не завжди все бачать… Ну, — він погладив Петяку по голівці, — ти того… не плач.

— Моїх батьків, — схлипуючи сказав горобчик, — рік тому поїли Наритові крилуни. Вони схопили татка й маму просто в гніздечку, а мене не помітили. Тато встиг мене виштовхнути з гнізда в траву. Я тоді ледь вбивався в пір’я, але якимось дивом не розбився. Тепер я ненавиджу тих мавпо— мордих потвор і Нарита… — Тут він запнувся. — Ви ж, мабуть, теж?

— Все нормально, малий, — лагідно усміхнулася Джульєтта, — ми з тобою. Якщо хочеш якось дошкулити Наритові, то сама доля занесла тебе мені в око. Ми саме збираємось трохи дати перцю тому чаклунові.

— Але зараз давайте розводити багаття, — сказав Шмигун.

Друзі швидко назбирали порожніх і вже сухих плодів співунів і розпалили вогнище. Природні пляшки напрочуд гарно горіли. Стінки фруктів добре висохли, от пляшки й спалахнули від першого ж сірника.

Насмаживши ковбасок, друзі з апетитом їх наминали. Джульєтта, як завжди, густо перчила й солила свою страву. Потім Гаврик дістав з-за пазухи Кривового щоденника й продовжив читати з того місця, де зупинився минулого разу. Понтій примостився на плечі в Джульєтти, Петяка, наче в гніздечку, — у виямці Шмигунового капелюха, а сам лепрехун підсував свою босу ногу якнайближче до вогню.

Сутеніло, і майже всі співуни, мабуть, натомив— шись, повмовкали. Лише одне дерево ніяк не могло вгамуватися і вже охриплим голосом все тягло свою сумовиту пісню: "… довго служили ви-ги-и мені!.."

Війна драконів

30042 рік після замулення Джерел. Хмарень. День 15-й.

Після викрадення Оберегів Нарит кудись зник на два дні. Місто завмерло в очікуванні чогось недоброго.

Сьогодні вдосвіта на місці будинку Гільдії виник замок — величезний і похмурий, наче ніч. Здається, його могутні стіни зіткані з самої Темряви. Він ніби перенісся сюди з вічного мороку разом зі страхітливим ровом, що обперезує його мури потворною звивистою гадюкою. Це лігво Нарита. Чаклун теж з’явився у Місті. Так само несподівано, як і зник два дні тому під час карнавалу.

З’явився, щоб правити.

О сьомій ранку всіх мешканців Міста було скликано на площу Єдинорога. Кругом Нарита підлабузницька крутилися крилуни та чималими групами, перекидаючи з руки в руку

важкі булави, юрбилися песиголовці. Туди-сюди нипали тролі, зиркаючи навкруги поросячими оченятами.

— Я зачитаю вам ваші права і обов’язки, — оголосив наляканим і пригніченим мешканцям Міста Нарит. — Почну з обов’язків.

Ви повинні:

щоранку, не пізніше восьмої, приносити до замку дев’яносто відсотків усього, що виготовлено вами напередодні, чи то одяг, харчі, предмети побуту, чи щось інше;

до сьогоднішнього вечора в замку зареєструватися в спеціальній книзі мешканців Міста, де слід зазначити вашу сутність, вік, належність до певної касти, адресу, вид діяльності тощо; блотів, сквидів, смаргів та буків буде занесено до окремого списку;

сьогодні принести у Чорну вежу всі чарівні речі, що є у ваших домах; тих, у кого вже завтра знайдуть магічні предмети, буде прилюдно страчено;

завтра зранку кожен мешканець Міста, який досяг сторічного віку, мусить з’явитися біля воріт замку, щоб отримати вказівки щодо додаткових обов’язків, які на нього буде покладено;

забороняється: промовляти моє ім’я вголос, наближатися до Чорного озера, залишати межі Міста без мого дозволу, з’являтися на вулицях після півночі, збиратися надворі чи в помешканнях групами більше трьох осіб, голосно розмовляти, сміятися, виготовляти зброю й вирощувати магічні рослини.

Перейдемо до ваших прав. Хе-хе!

Ви маєте право:

ПОМЕРТИ!

Тепер ви знаєте свої обов’язки і… хе-хе, права.

І ще одне: все сказане зараз не стосується драконів. Вони — поза законом. Я оголошую драконам війну!

А тепер я наказую всім розійтись і стати до виконання своїх обов’язків!

Міщуки були ошелешені. А особливо — дракони. Вони просто не знали, що чинити. Один за одним крилаті велетні піднімалися в небо й залишали площу. Спарт, Хранитель драконів, обпалив Нарита ненависним поглядом і зник за хмарами.

Зрозуміло, що чаклун остерігався драконів, тому п вирішив їх знищити. Адже тільки вони мали достатньо сили, щоб порушити тиранію Нарита. Та хіба дракони мають шанси в цій війні? Силу Нарита після крадіжки Оберегів важко собі й уявити. Могутніх крил і спопеляючого дихання драконам буде замало для перемоги. їм знадобиться магія. А нею в Місті володіє лише Нарит. Принаймні сам чаклун так думає. І це — мій козир.

30042 рік після замулення Джерел. Хмарень. День 37-й.

Ми витримали вже кілька важких битв. Сто п’ятдесят вірних Спартові драконів б’ються, як тигри. Ні, як дракони. На жаль, десятки драконів вирішили не брати участі у війні.

Першої ж ночі після оголошення війни, щойно скінчилася термінова військова рада, скликана Спартом, вони рушили… на Північ. Вігор їм суддя.

Шістнадцятого хмарня на Соляному полі пол— чиська Наритових песиголовців, озброєних лука

ми й булавами, та тролів, упряжених у пересувні катапульти, зійшлися в першій битві з драконами. Чаклун за допомогою чарів одягнув своє військо у водяні панцери.

Дракони летіли рівною зграєю. Знизившись до висоти, що дозволяла вогняним струменям дістати ворога, вони атакували песиголовців і тролів пекучим залпом. Над лавами собакоголових піднялися густі клуби пари. Багато ворожих вояків залишилися без водяного захисту. У відповідь на вогнеметну атаку песиголовці вистрелили з катапульт і луків.

Дракони зробили мертву петлю над полем і зайшли на нове коло нападу. Після другого вогняного залпу багато песиголовців і тролів, охоплені полум’ям, скаженіючи й виючи від болю, попадали на кристали солі. Щоправда, декілька драконів теж опинилися на землі, вражені камінням і отруйними стрілами.

Я сидів на спині Спарта й намагався дібрати закляття, яке б зняло з песиголовців їхні чарівні панцери. Мені вдалося це зробити, і ворог відступив.

Але вчора довелося розкрити мої карти Наритові.

Він застосував проти драконів димових жаб. В одну мить небо над полем бою вкрилося міріадами цих зелених земноводних. Роздуваючись до розмірів кавуна, вони

випускали з рота струмені ядучого диму. За мить дракони майже нічого не бачили. їхні очі сльозилися. Та найгіршим було те, що дракони почали невпинно чхати, а це заважало дихати на ворога вогнем.

Песиголовці скористалися безпорадністю супротивника і за якусь хвилину збили аж п’ятьох драконів.

Я знав, як знешкодити жаб, але при цьому мусив виявити свою магічну силу. Пригадавши потрібне заклинання, я викликав на Соляне поле усіх чапель, які були на болотах і озерах у радіусі тридцяти кілометрів від місця бою. Звичайно ж, самі вони летіли б до поля декілька годин, але я зробив так, аби птахи з’явилися в небі тієї ж миті.

За п’ять хвилин чаплі безжально поковтали усіх димових жаб. Дракони перейшли в навальний наступ, і песиголовці з тролями відступили.

Я шкірою відчув лють Нарита. Він зрозумів, що в Місті хтось іще володіє магією. Здогадатися, хто саме, чаклунові буде неважко. Варто тільки випробувати всі чарівні Обереги на знищуваність. Підроблена мною Смарагдова Книга, звичайно, не витримає.

Що ж, від завтра будемо грати відкрито…

Напад з печер

Наступного ранку, рівно о шостій, у лісі гримнув гімн чарівних рослин.

Співуни затягли його навдивовижу злагоджено і шалено голосно.

Звісно, що безтурботно спати під ревіння п’яти тисяч горластих хористів не вдалося 6 навіть рідковухим шиншилам. Ці гризуни так називаються тому, що рідко в якого з них (приблизно в одного на дві сотні) були вуха. Більшість родичів звичайних шиншил були геть глухими, проте не переймалися цим: відсутність слуху компенсувалась виключно гострим нюхом і абсолютною далекозорістю. Рідковуха шиншила могла побачити будь-що чи будь-кого, розмірами як сама, за десять кілометрів і приблизно на такій же відстані вирізнити кожен запах.

У наших героїв зі слухом було все гаразд.

— А хай воно сказиться! — позіхаючи лайнувся Гаврик. — Це не ліс, а якесь радіо-FM.

— Клянуся своїм черевиком, — затуляючи вуха, вигукнув Шмигун, — я ще зроду не чув такого галасу!

— Нічого, шановні мої, — кинув Понтій, — скоро це скінчиться. Я передбачаю, що їхній гімн має всього три куплети.

Пугач майже не схибив. Куплетів виявилося всього-на-всього вісім, а приспів у кінці гімну повторювався лишень шістнадцять разів, і всі до одного виконувалися на форте.

Друзі мужньо дослухали гімн чарівних рослин і тим часом остаточно попрокидалися.

— Поснідаймо — і в дорогу, — сказав Шмигун.

— А давайте, доки будуть смажитись ковбаски, трохи розвідаємо околиці, — мовила Джульєтта, причепурюючись перед дзеркальцем.

— Слушно, — підтримав драконицю бука. — Раптом відьмаки чи крилуни шукають нас десь неподалік.

Гаврик осідлав Джульєтту й піднявся з нею над лісом. Шмигун, Понтій та Петяка залишилися готувати сніданок.

Пугач та горобчик подалися на пошуки порожніх пляшок для багаття, а лепрехун тим часом вирішив обстежити глиняні печери. Йому ще вчора кортіло позазирати в них — раптом там сховано якісь скарби. Та й узагалі він змалку мав слабкість: нишпорити та шукати чогось таємничого.

До кожної печери вела ніби качалкою вкатана доріжка, що зникала в темряві отворів.

— Аго-гов! Є хтось? — несміливо зазирнув у морок печери Шмигун. "Хтось-тось-ось!.." —долинуло у відповідь.

— Мабуть, що немає, — вирішив лепрехун і, чиркнувши сірником, ступив до печери. Понтій з Петякою наносили стільки порожніх співунових плодів, що їх вистачило б засмажити цілого кабана, не те що кілька мисливських ковбасок.

— А де ж це Шмигун? — запитав Петяка.

— Шмигуне! — покликав Понтій. — Якщо ти надумав погратися з нами в піжмурки, то робиш велику дурницю. Хто ж це грає в такі ігри з провидцями? Я знайду тебе за мить. Краще сам виходь!

Шмигун справді вийшов. Ба він просто вискочив з печери як ошпарений, кричучи не своїм голосом:

— Рятуйте! Тікайте!..

За ним з печери випірнуло з десяток червоних куль. Вони мчали, наче відбиті биткою м’ячі.

— Монстри! — верещав Шмигун, раз по раз підстрибуючи, щоб уникнути широченних червоних пащек, які намагалися вхопити лепрехуна за п’яти.

— Печерні помідори! — з жахом скрикнув Петяка. — Хутчіше на дерево!

Шмигун кинувся до найближчого співуна, з розгону застрибнув на нього, обхопивши руками й ногами товстий стовбур, і, наче білка, почав дертися вгору.

Співун, що в цей час пив збадьорливий напій власного виготовлення, від несподіванки аж похлинувся.

Лепрехун миттю заліз на найвищу гілку, вмостився на ній, ледве перевів дух. Понтій і Петяка сполохано кружляли над Шмигуном.

— Як це я забувся, що тут водяться печерні помідори? — бідкався горобчик. — Мені ж іще мама, коли була жива, про них розповідала.

— А що це за одні? — спитав Понтій. — Чого їм треба?

— Бачиш їхні ротяки? Ці душогуби прилипають ними до живої істоти й поступово висмоктують з неї всі життєві соки.

Почувши це, Шмигун тільки щось невиразно крякнув.

Тим часом печерні помідори не збиралися так просто відмовлятися від своїх кровожерних намірів. Під деревом хижих овочів збиралося дедалі більше. Здавалося, в тих печерах їх — як бджіл у вуликах.

Покрутившись довкола стовбура, вони почали накочуватись один на одного, створюючи живу червону піраміду, яка щохвилини вивершувалась у напрямку Шмигуна.

— Вони мене з’їдять! — нажахано закричав лепрехун. — Зробіть що-небудь!

Понтій і Петяка кинулися до купи зібраних для вогнища пляшок і, піднімаючи по одній над пірамідою помідорів, жбурляли, цілячись у її верхні ряди. Одначе це не завдавало овочевим упирям помітної шкоди.

Дерево, мимоволі втягнуте в цю пригоду, вирішивши, мабуть, морально підтримати переляканого Шмигуна звитяжною піснею, заспівало: "Гей, нумо, хлопці! Хлопці — до зброї!.."

Коли між Шмигуном і верхнім помідором лишилось якихось півметра, над галявиною з’явилися Джульєтта з Гавриком.

— Сюди! Сюди! — загукали Понтій і Петяка.

— Чого це ви, замість того щоб готувати сніданок, по деревах лазите? — здивовано спиталася Джульєтта.

— Якщо ви мене зараз же не знімете звідси, то поснідають мною! — закричав Шмигун, хапаючись за хвіст дракониці.

Тут і Джульєтта, і Гаврик помітили цілу гору печерних помідорів, що, бридко плямкаючи, пожадливо розтуляли свої ротяки й тяглися ними до лепрехуна.

Гаврик ухопив товариша за комір, і Джульєтта ракетою рвонула в небо.

Тієї ж миті від верхівки піраміди відштовхнувся найхижіший помідор і, злетівши на метр догори, уп’явся в багатостраждальну босу Шмигунову ногу…

Гаряча яєчня

— От ти короста! — з ненавистю промовив Шмигун до печерного помідора, що таки домігся свого і вже другий день теліпався на нозі лепрехуна.

Овоч, звісно, нічого не відповідав на це. Він мовчки глипав налитими томатним соком очима на свою жертву. Час від часу в животі помідора протяжно бурчало.

Як Шмигун з Гавриком не старалися, та відірвати помідора від лепрехуна їм не вдавалося.

— Щоб ти луснув, ненажеро, — безнадійно махнув рукою Шмигун після чергової невдалої спроби звільнитися. — Може, нажерешся та сам відпадеш.

— Навряд чи, — цвіріньknув Петяка, — вони не відпадають, доки є чим поживитися.

— Ти хочеш сказати, доки я буду живий?

— Марнота! — вигукнув Понтій. — Я бачу вибух і тебе, Шмигуне, з вільною ногою.

— Ти маєш на увазі, що ми маємо закласти під помідор вибухівку? Це ж самогубство!

— Та ні, мусить же бути якийсь безпечніший спосіб позбутися цього кровососа, — сказав Гаврик.

— На жаль, шановні, — мовив Понтій, — поки що я нічого, крім вибуху, не бачу.

— Попереду вулкан! — раптом вигукнула Джульєтта.

Залишивши вчора зранку Співучий ліс, вся компанія Гаврика взяла курс на північ, до Курячого вулкана, де Петяка буцімто нещодавно бачив дракона. Надвечір другого дня на горизонті нарешті з’явилася височенна гора, вершина якої ховалася в густих бурих хмарах диму.

— Ого! — вигукнув Петяка. — Він часом не збирається вибухнути?

— Понтію, чи не вибух вулкана ти бачив у своєму видінні? — спитав Гаврик.

— Вулкана я не бачив, але… хтозна… хтозна…

— Давайте приземлимося й перепочинемо, — запропонував Шмигун. — Можливо, варто придивитися здалеку: чи не почнеться виверження. Он як він курить.

— На те він і Курячий, щоб куріти, — сказав Понтій. — Він, мабуть, постійно курить, тому так і називається.

— Справді, — погодилася Джульєтта. — Але я думаю, що потрібно летіти до вулкана негайно: раптом там десь є Спарт. Ще встигнемо відпочити. Та ви, певно, не дуже й натомилися, їдучи в мене на спині.

З кожним помахом Джульєттиних крил вулкан ближчав. Разом з ним наближалися й дивні звуки, що явно долинали від Курячого. Це був якийсь незрозумілий, хаотичний і пронизливий клекіт, схожий на…

— Не може бути! — голосом, сповненим подиву, вигукнув Гаврик, коли вони почали спускатися до вулкана. — Подивіться, це ж…

— Що вони тут роблять?! — з не меншим подивом вигукнула Джульєтта. — Це ж кури!!!

— Отакої! — писнув Петяка. — Он воно що! Курячий… І як ми зразу не здогадалися.

Мандрівники побачили під собою незвичайну картину.

Навколо широченного кратера, поміж камінням, було намощено сотні гнізд. Тут же, гребучись у вулканічній куряві, походжала незліченна кількість курей. Вони несамовито кудкудакали, сокотали, кричали і навіть кукурікали, хоча серед них начебто і не було жодного півня.

Деякі кури сиділи в гніздах, а деякі, раптом зіскочивши з них, сторчма пірнали у страхітливий отвір кратера. Вилітаючи звідти, ці дивні птахи повертались до гнізд, у яких, до речі,

були яйця, і випльовували на них… Це не могло бути правдою, але ж Гаврик, Джульєтта, Шмигун, Понтій і Петяка бачили на власні очі, що кури поливають свої яйця розжареною магмою, добутою з самого серця вулкана!

— Хтось може пояснити, навіщо вони це роблять? — спитала Джульєтта.

— Мабуть, таким чином вигрівають яйця, — припустив Понтій.

— Цікаво, — процвірінчав Петяка, — а їм у роті не пече?

— Я не знаю, де їм пече, — сказав Гаврик, — а от мені пече в шлунку від голоду. Хтось хоче яєчні?

— Я сто років не їла яєчні! — з півслова зрозуміла буку Джульєтта й почала спускатися.

— Чекайте! Чекайте! — намагався спинити драконицю Шмигун. — Ми ж не знаємо, що в цих курей у голові! А може, вони небезпечні!

— Охолонь, — заспокоїв лепрехуна Гаврик, — що небезпечного може бути в курях?

— Те ж саме, що і в помідорах, — іронічно сказав лепрехун, з тугою подивившись на свою ногу.

— Не панікуй, зараз яєчок насмажимо. Чи ти любиш їх пити сирими?

— Я люблю, коли в мене на ногах обидва черевики і коли з мене ніхто не п’є кров.

— Джульєтто! Охайно приземляйся — не почави яйця! — застеріг подругу Гаврик.

Драконіця вибрала для посадки місце, найбільш вільне від курячих гнізд.

Тільки-но Джульєттині лапи торкнулися базальтової поверхні вулкана, кудкудакання, як за командою, обірвалося. Ніби хтось висмикнув з розетки штепсель радіоприймача, і той замовк. Кури, всі до одної, насторожено повернули голови в бік непроханих гостей. У кожній парі пташиних очей можна було прочитати запитання: ви самі заберетеся звідси чи вам допомогти?

— Друзі, — прошепотів Шмигун, — може, корисніше буде трохи поголодувати? Не подобаються мені їхні очі.

— І чого ти так боїшся? — легковажно кинула Джульєтта. — Що нам можуть зробити якісь там кури?

— А тобі, до речі, — додав Петяка, — в жодному разі не можна голодувати. Якщо ти не хочеш, щоб твої сили висмоктав помідор ще до світанку.

— Я думаю, — сказав Гаврик, зіскочивши на землю й прямуючи до найближчого гнізда з яйцями, — що коли ми візьмемо кілька яєчок, на нас ці милі курчатка не образяться. А якщо й образяться, то завдати нам якоїсь шкоди не зможуть. Вони ж, зрештою, не вогнедишні…

Гаврикові так сподобався власний дотеп, що він мимоволі засміявся, беручи з гнізда чимале яйце й оцінливо підкидаючи його на долоні.

Тієї ж миті бука відчув себе мисливською ковбаскою, яку смажать у самому пеклі багаття. За іронією долі кури з Курячого вулкана були саме вогнедишними!

— Трясця твоїй матері! — крикнув Понтій. — Вогнедишні кури!

— Гаврику! — Джульєтта кинулася до товариша. Помахом широких крил вона збила з буки полум’я й ухопила його пазурами за одяг.

Кури зустріли драконицю ще одним дружним вогняним подихом.

Джульєтта ухилилася від вогню й почала підніматися під хмари. Шмигун тягнув Гаврика до себе за лапсердак, що увесь димів.

За півгодини, відлетівши на безпечну відстань від Курячого вулкана, друзі сиділи колом на березі якоїсь річечки й усе ніяк не могли оговтатися від побаченого й пережитого.

— Хто б міг подумати, — бідкався Гаврик, усе ще тримаючи в руках два яйця, що він устиг викрасти, — вогнедишні кури! Хтось колись чув про таке?

— Мені так соромно, — мовила Джульєтта, — якісь нещасні кури, і ті можуть дихати вогнем, а я… Ет…

— Ви знаєте, мені вже перехотілося яєчні, — зітхнув бука й поклав свою здобич на землю.

— А давайте зробимо гоґоль-моґоль, — запропонував Петяка, — все одно двох яєць на всіх буде мало, а так — хоч потроху посьорбаємо.

Друзі пристали на пропозицію горобчика й невдовзі ласували смачним напоєм.

— Слухай, Гаврику, — звернувся до буки Шмигун, старанно луплячи печерного помідора чималеньким камінцем, — давно ми не читали щоденник Крива. Може, там є щось про цих ось ненажерливих потвор.

— Ай справді, давайте почитаємо, — погодився Гаврик і дістав із наплічника щоденник.

Зрада

30042 рік після замулення Джерел. Вогнень. День 1-й.

За мою голову Нарит призначив винагороду — тисячу золотих скорпів. Він завжди був скупим. За життя короля буків, тим паче єдиного в Місті конкурента-чарівника, можна було б заплатити й більше. Втім, що мені до того, скільки Наритові доведеться викласти за мене — живого чи мертвого. Щоправда, хотілося б сподіватися, що до цього не дійде й Наритові скорпи залишаться у нього.

Учора, після поразки його війська, чаклун наказав тролям розпалити в дворі замку велике вогни— ще й по черзі покидати туди всі чарівні Обереги.

Срібна Троянда, Кубок з Часом і Вогняний Ключ лишилися неушкодженими, а от Смарагдова Книга спалахнула, мов сірнику спекотну погоду, щойно її торкнулися перші язики вогню.

— Крив!!! — задихався з люті Нарит. — Схопити!.. Негайно!.. Вбити!.. Повісити!.. Спалити!.. Відтяти голову!.. Розіпяти!.. Посадити на палю!!! — Чаклун був сам не свій. — Одурив! Кого — мене?! Зміюка підколодна! Ну, зажди в мене!..

Ледь не цілу ніч Нарит лютував, а на ранок по всьому Місту сповіщали про "щедру" винагороду тому, хто допоможе мене впіймати або звести зі світу.

Хай спробують упіймати. Я ще повоюю.

На світанку до нашого табору прийшов люд. Він назвався Геліусом і зголосився воювати проти Нарита.

Люд розповів, що три дні тому він потрапив у Місто зі свого, людського світу.

Люди надзвичайно рідко переносяться до нашого світу, хоча ми, буки, живемо в багатьох їхніх домівках, допомагаючи вести господарство, оберігаючи помешкання тих людів, у яких живемо, від усіляких бід та напастей.

Геліус з’явився у Місті, з’ївши деревну суницю, що якимось чином потрапила до овочевої крамниці села, де жив люд, разом зі звичайними лісовими суницями.

Виявилося, в його бабусі жив один бука, мій далекий родич.

На відміну від будь-кого з чарівного світу, він був дуже вразливим до магії. Попри це, в першому ж бою він видався мені занадто сміливим, як на люда.

Він одразу ж уподобав собі дракона Трума і, осідлавши його, вразив пострілами з лука не одного песиголовця.

— Слухайте, — раптом відірвався від читання Гаврик, — а Наритів блазень часом не той самий Геліус? Він теж люд.

— Цього не може бути, — заперечив Шмигун. — Люди так довго не живуть. Це просто збіг.

— Гм-м, дивний збіг, — гмикнув бука і продовжив читати.

Сьогодні по обіді ми вперше зустрілися в бою з відьмаками на мітлах.

Патрульні дракони вчасно помітили підозрілу метушню в небі над замком. Це були декілька десятків мітлетунів. Вони зі свистом наближалися до нашого табору. За ними вирушили наземні Наритові війська.

Перша атака відьмаків була приголомшливою: одразу десять драконів, що за тривогою піднялися в повітря, й упали додолу, обплутані тросами.

Драконам ніяк не вдавалося вразити відьмаків вогнем, бо ворожі мітли виявилися надто швидкими. Навіть для драконів.

Хтозна, чим би скінчилася для нас ця битва, якби Спарт не наказав усім драконам утворити в повітрі велике коло. Розташувавшись таким чином і дихаючи навсібіч вогнем, вони змогли тримати ворога на відстані й не давати обплутувати

себе смертоносними тросами. Ми назвали цю тактику "Протуберанці сонця". На щастя, вона спрацювала. Наритові посіпаки відступили до замку. Однак устигли захопити в полон Геліуса. Його дракона Трума песиголовці збили отруйною стрілою, а непритомного люда тролі затягли до замку, перш ніж ми зі Спартом змогли щось удіяти.

Увечері, коли дракони з почестями спалювали тіла загиблих товаришів, Геліус несподівано з’явився в таборі. Він був увесь у синцях, волосся на голові скуйовдилося й злиплося від запеченої крові, до того ж люд накульгував на одну ногу. Він підійшов до тіла свого дракона Трума й попрощався.

Одразу ж після обряду спалювання, коли душі загиблих драконів-воїнів приєдналися до небесного війська Вігора, я кинувся розпитувати Геліуса, що ж з ним трапилося в замку. Люд був виснаженим, але розповів про свої поневіряння.

Нарит вчинив Геліусу допит. Песиголовці прив’язали полоненого до колони в одній із замкових зал і час від часу лупцювали, коли той відмовлявся говорити. Чаклун хотів знати, де я зберігаю Смарагдову Книгу.

На щастя, ніхто, крім мене й Спарта, нічого не знав про справжній Оберіг буків. Я й тепер не сказав Геліусові нічого зайвого. Хоча не думаю, що Геліус що-небудь розповів би ворогу. Проте… Чи витримав би люд тортури?

Нічого не витягши з полоненого, Нарит пообіцяв йому вишукане катування після вечері.

Катування не відбулося. Геліус якось піддурив вартового троля й утік із замку.

Перед сном ми лікували легкопоранених драконів: перебинтовували їхні рани, напували виготовленим мною протиотрутним зіллям та силовідновлювальними краплями. Геліус допоміг Спиртові перев’язати подряпину на хвості.

Це був виснажливий і важкий день.

30042 рік після замулення Джерел. Вогнень. День 2-й.

Це якесь божевілля! Ще зоря не зійшла, як на табір було вчинено раптовий напад.

Я зіскочив з ліжка з першими ударами сполохобитного дзвона. Спросоння довго не міг знайти свій одяг. Він чомусь виявився не там, де я його залишив звечора. Я вискочив надвір.

Над табором роїлася хмара відьмаків. Дракони не встигали набирати висоту — й тут-таки ставали легкою здобиччю мітлетунів. Але чому вони підпускають ворога так близько до себе? Чому ще й досі не підсмажили й не перетворили на вугілля жодного відьмака?

— Ми зневогнені! — яструбом упав з неба Спарт, мало не збивши мене з ніг, хоча міг і зовсім розчавити. — Гайда на спину! Треба забиратися звідси, доки нас усіх не знищили! Жоден дракон не може дихати вогнем! Це кінець!..

Я прожогом кинувся в шатро й дістав з-під подушки Смарагдову Книгу. "Драконів зневогнено… — гарячково думав я. — Але ж як? Щоб здійснити потрібне заклинання, слід мати частину тіла Хранителя драконів, відтяту від нього живого. Спарт не потрапляв у полон, він тут. І, здається, у нього все на місці…

Так і не знайшовши відповіді на купу запитань, я стрибнув на спину Спартові.

— Потрібно знайти Геліуса! — крикнув я.

— Його немає в таборі! — відповів дракон, оглянувши з висоти все навколо. — Немає ні серед живих, ані серед мертвих.

— Але ж… — Я зрозумів, що Геліус сам пішов із табору. Пішов під покровом ночі. Як це роблять злодії або зрадники.

Одразу стало зрозумілим, чому мої речі в шатрі були не на місці. Хтось щось шукав. І цей хтось, мабуть, — Геліус, а це щось, — вочевидь, Смарагдова Книга.

Жалюгідна дещиця драконів, які врятувалися, разом зі Спартом втекла далеко за Місто. Можливо, це кінець війни драконів…

"Ущипніть мене…"

Гаврик спав неспокійно. Цілу ніч йому снилося, нібито він — мисливська ковбаска і його смажать на рожні над кратером вулкана велетенські голодні вогнедишні кури. Йому страшенно пекло все тіло. Над ранок біль став нестерпним, і бука прокинувся.

Тіло й справді несамовито пекло. Вчора його гаки добряче підсмажили, і на шкірі буки поздималося чимало опікових пухирів.

— Кляті квочки, — бурчав Гаврик, дістаючи з наплічника настояну на травах спеціальну мазь.

Він сів понад самою водою й заходився мастити найболючіші місця.

— Доброго ранку, — підійшла до Гаврика Джульєтта, яка вже теж прокинулась.

— Спасибі, — кинув Гаврик, скрегочучи зубами від болю.

— Подмухати? — співчутливо запитала драконіця.

— Дмухни, дмухни — гірше не буде, — зітхнув бука.

Джульєтта дмухнула…

— Ой-ой-ой!!! — заволав Гаврик, обійнятий полум’ям, і стрибнув у річку. — Ти!.. Ти це зумисне зробила?! — накинувся бука на отетерілу драконицю, вилазячи з води. — Га?

— Це… це… не я, — не знала що й сказати Джульєтта. — Тобто… невже це я?

— Не придурюйся, я сам бачив. Курей тут, слава Книзі, немає, а з-поміж нас тільки ти одна — вогнедишна.

— Але ж я не вогнедишна! — опиралася Джульєтта.

— Не вогнедишна, — погодився Гаврик. — Чекай, то ти ввесь цей час приховувала, що вмієш вергати вогонь?

— Кажу ж тобі, — сердилася драконіця, — я-не-вмію-дихати-вогнем!

— По-твоєму, це не ти зараз хотіла мене підсмажити? Аякже! Вчора не досмажили Гаврика оті квочки, то сьогодні вірна подруга вирішила довести справу до кінця! Правильно, я ж учора не доготувався!..

— Що за гам без бійки? — бадьоро запитав Понтій, який щойно підійшов.

Гаврик з Джульєттою зчинили такий лемент, що спати неподалік було просто неможливо, тому всі почали поволі прокидатися.

— Це все вона, — мокрий як хлющ бука тицьнув пальцем у Джульєтту.

— Що, облила тебе водою, коли ти спав? — засміявся Понтій. — Молодця, Джульєтто, хвацький жарт.

— Нічого шкіритися, вона дихнула на мене вогнем.

— Пу-гу-гу-у-у!!! — аж зайшовся сміхом Понтій. — То у вас сьогодні ранок жартів! Ану, утніть іще щось.

— Я не жартую, — закипав Гаврик, — це правда!

— Шановний, хіба ти гадаєш, що провидець не здатен відрізнити жарт від брехні?

— А ти попроси Джульєтту, нехай дихне на тебе, — запропонував бука, — побачиш.

— І дихну, — рішуче сказала Джульєтта.

— Ну то дихни, — наполягав Гаврик.

— Думаєш, не дихну? Ще й як дихну!

— Тобі це сподобається, — запевнив пугача бука.

Джульєтта набрала повні груди повітря…

— Зажди-зажди, Джульєтточко, — злякано засокотав Понтій, — навіщо на мене дихати? Я щойно уклав пір’ячко, я ж буду геть скуйовдженим.

— Навряд чи, — кинув Гаврик, — швидше навпаки.

— Не треба на мене, дихни ось на цю вільху, — задкуючи, запропонував Джульєтті пугач.

— Ху-у-ух-х-х! — Драконіця випустила потужний струмінь повітря — і вільха вмить спалахнула.

— Некепсько… — присвиснув Шмигун, що разом із Петякою теж надійшов на гам суперечки.

— Ущипніть мене, мабуть, я сплю, — збентежено промовила Джульєтта й винувато прикрила рота лапою.

Усі були ошелешені новими можливостями Джульєтти: вони й не помітили, що на березі річки вони вже не самі.

— Ані руш!!! — почувся чийсь наказ. — Вас оточено! Опиратися безглуздо!

Справді, усю компанію щільним півколом притисли до води незнайомі дракони. їх було пащек із вісім.

Звісно, наші мандрівники могли б кинутися Джульєтті на спину й спробувати втекти, але ж… Кожен дракон був набагато кремезнішим за Джульєтту й мав крила більш дужі, ніж її. Та й навіщо було втікати? Вони ж самі шукали драконів.

— Підіймайтеся за нами в повітря, — наказав один дракон, вочевидь ватажок. — І не надумайте втікати: все одно нічого у вас не вийде. Гадаю, в долині ви розкажете кому треба про свої шпигунські витівки… Дракони, в небо!

Бука й Шмигун залізли Джульєтті на спину — і вона злетіла. За нею пурхнули Понтій з Петякою.

Чужі дракони оточили полонених і вирушили в долину, що розкинулася за Курячим вулканом.

Спарт

На Долину драконів спадав вечір. Сонце поволі котилося до горизонту, вкриваючи буйні вогне— неві трави щедрою, густою позолотою. Подекуди, дедалі рідше, чулося стомлене сюрчання бичечків, хтозна-звідки виникав ще поки прозорий туман, на траві вибруньковувалися перші сизі росинки. Долина драконів передчувала ніч…

Якоїсь миті в уже посірілому небі з’явилася вервечка драконів. Вони один за одним сіли в густу траву, збивши з неї прозорі краплинки роси.

Сонце востаннє зблиснуло гладеньким округлим боком і закотилося за край землі.

Хранитель драконів Спарт готувався до відпочинку, вечеряючи у своєму курені. В голові дракона роїлися думки та спогади. Годину тому один з патрулів-дозорців прибув у Долину з досить підозрілою компанією полонених. Спарт наказав очей з них не зводити й відклав зустріч з непроханими гостями до ранку.

Невже це шпигуни Нарита? Що їм тут потрібно?

Багато років тому Спарт, зранений і безсилий, потрапив у ці краї. По тому він дуже часто шкодував, що не загинув разом із Кривом під час останнього бою з Наритовим військом або не помер від ран. Спарт утратив усе, що мав: домівку, друзів, родину й навіть вогнедишність. Він зазнав поразки у війні проти чаклуна Нарита й змушений був тікати з Міста до відлетенців.

У Долині Спарта зустріли дракони, які відмовилися від участі у війні. Вони виходили його й знову обрали своїм ватажком.

Попервах Спарт ще плекав надію повернутися до Міста й знищити Нарита, проте з плином часу почуття ненависті притупилося, розважене мирне життя, як грузьке болото, засмоктало Хранителя драконів на саме дно бездіяльності. Дракони-відлетенці, позбавлені грізної зброї — вогнедишності, дуже швидко освоїли премудрощі хліборобства й майже весь час проводили не на полюванні, як то було раніше, а на полі — з плугом чи сапкою. Якщо деколи Спарт і згадував про свої плани месника, то одразу ж відкидав ці думки як безглузді. На думку дракона, він нічого не міг протиставити Наритовій могутності: в нього не було армії. Переконати ж когось із відлетенців відновити війну годі було й сподіватися. Він про це навіть і заїкнутися не наважився б. Спарт змирився з участю бути Хранителем драконів— хліборобів, драконів без вогню.

Сьогоднішні ж події змусили Спарта знову поринути в минуле, де він був сильним, відчайдушним, упертим і безстрашним — справжнім Хранителем справжніх драконів…

Зранку до куреня Спарта привели полонених. Він був дуже здивований, коли побачив серед прибульців симпатичну молоду драконицю.

— Хто ви такі й що шукаєте в Долині Драконів? — грізно запитав Спарт.

— Я Гаврик, — виступив наперед бука, — добувач і постачальник магічної смоли до Наритового замку.

— Я так і знав, що ви його слуги, — зблиснув очима дракон. — Чого йому треба від нас? Ми вже давно нічим не загрожуємо Наритовій владі.

— Ви ніколи й не загрожували! — обурено вигукнула Джульєтта. — Адже зрадили Спарта ще на початку війни й утекли сюди! Через вас, можливо, загинуло багато драконів… і Спарт…

— Цить! — Спарт не витримав такої зухвалості від зовсім юної дракониці. — Спарт не загинув! Я Спарт!..

— Ти?! — отетеріла Джульєтта.

— Так, це справді Спарт, — сказав Шмигун. — Я впізнаю його…

— Ти знаєш мене, лепрехуне? — вже не таким войовничим, а навіть якимось пониклим голосом спитав Хранитель, здивовано звівши брови. Було видно, що Джульєттині слова

вразили його дуже глибоко. І, може, не тільки слова. — Я не пам’ятаю лепрехунів серед Наритових шпигунів…

— Ми не шпигуни. А знаю я тебе ще з дитинства, — відповів Шмигун. — Ти був улюбленцем багатьох хлопчаків Міста. Якби ти не знепритомнів на березі Чорного озера триста років тому, то бачив би, як Крив передав мені свого щоденника.

— У тебе щоденник Крива?! — вражено вигукнув Спарт.

— Не в мене, — заперечив Шмигун, — у нього, — він кивнув на Гаврика. — Крив звелів передати зошит йому через триста років.

— Розв’яжіть їх! — наказав товаришам Спарт.

Полонених звільнили.

— Ви вже прочитали щоденник?

— Ні, ще не весь, — відповів Гаврик. — Не встигли, бо вирушили якнайшвидше шукати вас.

— Хранителю, — раптом промовив один із товаришів Спарта, — ми ж не можемо просто повірити їм на слово.

— Ось, прочитайте це. — Гаврик дістав із наплічника лист Крива й віддав Спартові.

— Так, це почерк Крива, — схвильовано сказав Хранитель драконів, читаючи записку. — Я вірю вам. Може, ви повірите й мені, що я тоді нічого не міг удіяти. Коли я прийшов до тями,

короля буків поруч уже не було, моя армію було зневогнено й розбито, а Смарагдова Книга спочивала на дні Чорного озера.

— Я так і знав, що вона там! — вигукнув Понтій. — Але…

— Але краще дочитати щоденник, — перервав його Гаврик, — і знайти там підтвердження слів Спарта.

Бука розгорнув зошит Крива в самому кінці, в частині, написаній таким же нерівним почерком, що й записка, й одразу ж букви-вивертні заворушилися, звиваючись завитками, мов змії, утворюючи з цілковитої абракадабри усім зрозумілі слова.

Втрата Книги

30042 рік після замулення Джерел. Вогнень. День 7-й.

Драконів переможено. Навіть Спарт, мій безстрашний вірний Спарт, мабуть, уже збирається полинути за край неба. Там, у грізній дружині бога драконів Вігора, він знайде гідне своєї величі місце.

А поки що Спарт лежить тут, неподалік від мене, на березі Чорного озера, й стікає кров’ю. Я не можу нічим зарадити, бо й сам навряд чи підведу. І, головне, я втратив Книгу, відтак і магічну силу.

Після останнього, жахливого нападу відьмаків тридцять два вцілілі дракони разом зі мною та Спартом переховувалися в печерах неподалік Міста. Ніхто не знав, що діяти далі. Панував панічний настрій. Ніяк не могли повірити, що ми вже не вогнедишні, не хотіли усвідомлювати свою безпорадність і немічність. Але про поразку чи капітуляцію ніхто й не думав. Продовжувати боротьбу хотіли всі. Але як?

Звісно, дракони покладали великі надії на мою магію, проте… чи зможу я змагатися з Наритом сам, без підтримки вогнем?

Після довгих суперечок і нарад було розроблено блискучий план проникнення до замку через секретний підземний хід. Титанічними зусиллями дракони вирили його, та ба — землетрус напередодні запланованого нападу зруйнував тунель, а разом з ним і наші сподівання на раптовий напад.

Не лишалося нічого, як наважитися на останній, вирішальний бій, плекаючи надію на те, що Нарит вже святкує перемогу й не жде від нас удару.

Сьогодні, 7-го вогненя, на зорі ми вирушили до замку. Єдине, чим я міг зарадити товаришам-драконам, це зробити на деякий час їх трохи витривалішими і швидшими. Дорогою я проказав потрібні заклинання. Невдовзі ми прибули до Міста.

Але шпигуни чаклуна, крилуни, знають свою справу. Вони виявили драконів, що наближаються, і над Чорним озером нас перестріла Блискавична Ескадра.

Бій був запеклий. Дракони відчули, що це їхній останній шанс, і навіть без вогню одразу знищили багатьох мітлетунів. Вони ракетами кидалися на ворога й просто брали відьмаків на таран. Мої заклинання таки допомогли. Не всім відьмакам вдавалося уникнути зіткнень з розлюченими гігантами.

Проте, навіть помножені магією, сили драконів полишали їх. Драконів у небі ставало щораз менше.

Я сидів верхи на Спартові. Хранитель збив з мітел не один десяток ворогів. Я допомагав йому чарами, напускаючи на

відьмаків заціпеніння й змушуючи галуззя мітел випускати листя, що виводило їх з ладу.

Однак через деякий час Спарт уже був єдиним драконом, що тримався в небі. Решта загинули.

Ми відбивалися, як могли, і відьмаків ставало дедалі менше. Та сталася біда…

Під час одного з карколомних повітряних піруетів Спарта з моєї сумки випала Смарагдова Книга. Цієї миті нас зовсібіч оточили відьмаки, і підхопити Книгу ми не змогли.

Коли зажерливі чорні хвилі стулилися над Оберегом буків, я відчув, що втрачаю зв’язок із предковічною силою Книги, й одразу забув усі заклинання. На Спарта тієї ж миті, мабуть, надійшла страшенна втома. Потім довкола нас замиготіли мітли і троси. Дракон почав падати. Далі був удар і — темрява…

Коли я зміг щось усвідомлювати, то збагнув, що лежу понад самим озером. Неподалік побачив Спарта.

Це сталося хвилину тому. В мене болить усе тіло, Спарт, бачу, ледве дихає. Він молодець: зміг— таки дотягти до берега й не впасти в страхітливе озеро. Чи, може, так би було краще — ми б загинули без мук.

Не дуже хочеться потрапити до рук Нарита. Хоча… я ще маю для нього одне закляття! І дуже добре, якщо він прийде по мене й дасть мені змогу використати його. А ось, здається, хтось наближається… Ні, це не Нарит. Це якийсь хлопчак! Може, сама Книга прислала його мені. Так! У мене є ідея! Війну ще не закінчено. Її продовжить новий король!..

— Як бачите, я казав правду про Книгу, — мовив Спарт, коли Гаврик дочитав і закрив щоденника.

— Я одного не збагну, — міркував Гаврик, — у записці Крив говорив про драконів, а тут згадує про якогось нового короля. Нам що тепер, того короля доведеться шукати? Ну, вибачте, з мене досить, я вже нашукався й навоювався.

— Але ж ми знайшли Спарта і драконів, — вигукнула Джульєтта. — Тепер нас багато, ми знаємо, де Книга, тому не треба шукати ніякого короля. Ми самі можемо дати собі раду з Наритом. Тим паче, що він саме знесилений.

— Годі! — обірвав подругу бука. — Спочатку спитай у Спарта, чи він і його дракони готові до війни.

Джульєтта очікуюче-благально поглянула на Хранителя драконів, потім обвела поглядом решту гігантів і втупила в землю свої великі гарні очі. Вона не побачила в поглядах родичів жаги боротися.

— Розумієте, — тихо почав Спарт, — ми вже воювали проти Нарита. Нас тоді було набагато більше, але чим усе скінчилося, ви знаєте. Біда в тому, що дракони не вогнедишні.

Джульєтта підскочила мов ошпарена.

— А я?!

— Що ти?

— Ану, покажи їм, Джульєтто, фокус, — цвірінькнув Петяка.

— Ушквар-норазочок, — додав Понтій.

Джульєтта ушкварила. Вона щодуху потужно видихнула й провела струменем вогню над головами приголомшених драконів.

— Вогнедишні дракони є! — гордо повідомила Джульєтта.

— Ти знаєш, як нам повернути вогнедишність? — зрадів Спарт.

— На жаль, ні, — відповіла драконіця. — Я можу це робити тільки з позавчора. Вогонь десь сам по собі взявся. Ні сіло ні впало…

— У такому разі… ми не полетимо з вами. Я воював з Наритом і знаю, що перемогти його, маючи лише одного вогнедишного дракона, неможливо. Я не маю права вести драконів, які вірять мені, на вірну загибель. Мені дуже прикро…

Петяку викрадено

Гаврик, Джульєтта, Шмигун, Понтій і Петяка повертались до Міста. Їм так і не вдалося переконати драконів летіти з ними.

Особливо засмутилася Джульєтта. Вона так хотіла знайти Спарта, так вірила в нього, що навіть, так здалося її друзям, заочно встигла в нього закохатися. І ось тепер, коли відлетенців і Спарта було знайдено, вони летять до Міста ні з чим.

Що діяти далі, ніхто не знав.

Вирішили для початку сховатися в печері Понтія, думати, як дістати з дна Чорного озера Смарагдову Книгу й де шукати нового короля буків, про якого писав Крив.

Настрій у мандрівників був пригнічений. До того ж непокоїв Шмигун. Лепрехунові сили танули так само швидко, як роздувався печерний помідор на його нозі.

— Зажди, зажди, угіиряко, — злісно звернувся до паразита Шмигун, — я ще придумаю, як тебе здихатися. Захотів укоротити мені віку, квашена твоя душа! Клянуся своїм черевиком, я ще святкуватиму перемогу. Я тебе вколошкаю...

— Тримайтеся, приземляюсь! — оголосила Джульєтта.

Мандрівники нещодавно проминули Курячий вулкан і підлетіли до вже знайомої річечки. На її березі Джульєтта вирішила перепочити.

Обідали мовчки. На дорогу відлетенці дали їм удосталь медяників і перепічок власного приготування.

Джульєтта за звичкою хотіла була поперчити й посолити наїдки, та враз передумала.

— Що це я роблю? У мене ж більше немає печії. Тепер ці баночки можна викинути геть.

— Ти більше нічого не придумала? — схопився на ноги лепрехун. — Давай сюди, нема чого добром розкидатися.

— Забирай, — байдуже кинула Джульєтта й віддала йому перець та сіль.

— На самих медяниках я довго не протягну, — ховаючи свій новий скарб за пазуху, зітхнув Шмигун і взутою ногою копнув свого пасажира — помідора.

— Твоя правда, — глипнув очима Понтій, — шматочок м’ясця зараз би не завадив.

— М’ясця не м’ясця, проте минулого разу на цьому місці ми їли дещо поживніше, — зітхнув Шмигун.

Гаврик від слів лепрехуна аж закашлявся.

— Ти маєш на увазі гоґоль-моґоль? Ні, даруйте, я більше не хочу таких делікатесів. За якихось пів-ложки яйця мене ледь не перетворили на барбекю. Коли хочеш, цього разу сам кради яйця. Попроси он Джульєтту… Що скажеш, Джульєтто?

— Що я скажу?.. — раптом незрозуміло загорілися її очі. — Точно! Ми ж пили тут гоґоль-моґоль! Потрібно було розповісти про це Спартові. Що я скажу… — Вона обвела всіх загадковим збудженим поглядом. — Я скажу, що мушу роздобути кілька тих яєчок і повернутися в Долину Драконів!

Джульєтта блискавкою шугонула в небо.

— Я скоро повернуся! — гукнула вона вже з-під хмар. — Чекайте в Понтієвій печері! Ми скоро… — Останніх слів уже ніхто не почув.

Джульєтта віддалялася в напрямку вулкана.

Її друзі були просто збиті з пантелику.

— У неї точно вавка в голові, — за хвилю кинув Понтій. — Ото вже втріскалася в того Спарта.

— Вона що, вирішила вмовити драконів летіти з нами, розкривши їм рецепт приготування гоґоля-моґоля? — дивувався Шмигун.

— Я нічого не розумію, — мовив Гаврик, проводжаючи поглядом цятку в небі, що недавно ще була великою драконицею.

Раптом друзі почули писк Петяки:

— Рятуйте! Допоможіть, друзі!

Гаврик, Шмигун і Понтій поглянули на вільху, на гілці якої сидів горобчик, і побачили, що вона порожня. А з того боку річки давали драпака двоє крилунів.

Доки всі спостерігали за Джульєттою й намагалися збагнути її вчинок, летючі слуги Нарита підкралися тихцем і схопили Петяку.

Єдиною, хто міг би наздогнати й провчити викрадачів, була Джульєтта. Та вона в цей час уже спускалася на верхівку Курячого вулкана.

Помста

Петяка разом з товаришами дивився услід Джульєтті, яка з якогось дива вирішила повернутися в Долину драконів. Ось чому він не помітив двох крилунів, що спочатку спостерігали за всією компанією, ховаючись у сусідній вільсі, а вловивши

зручну мить, підлетіли й схопили горобчика пазуристими лапами.

Доки Петяка зміг щось уторопати й став кликати на допомогу, викрадачі були вже на другому березі. Крилуни швидко піднімалися у височінь.

Горобчика запроторили до торби-підпахівки одного зі шпигунів і туго затягли шнурок, що закривав її.

Кожен крилун під лівою пахвою має невеличку торбу, як кенгуру чи коала, щоб носити там крилунят.

У торбі була справжня задуха. Видно, крилуни не полюбляють мити під пахвами. До того ж там засмер— ділися рештки якоїсь їжі, якою, очевидно, потвори годували своє останнє потомство.

Скільки Петяка пробув з крилунами в повітрі, він не знав. Горобчик тримався як міг, жадібно хапаючи ротом дорогоцінне повітря, та за декілька годин відчув, що непритомніє.

Петяка був непритомним хвилину чи, може, цілу добу — хтозна. Коли він отямився, то побачив над собою вузеньку шпаринку, крізь яку до торби пробивався тоненький промінчик світла. Видно, під час польоту шнурок трохи ослаб, і, отримавши порцію повітря, Петяка прийшов до тями.

За прохмінчиком світла Петяка здогадався, що надворі зараз день.

Не було чути тріскотіння прозорих крилунових крил, тому горобчик подумав, що його викрадачі саме примостилися десь перепочити. А що, коли вони сіли не просто дати перепочинок

крилам, а вирішили підкріпитися?! Невже прийшов останній час Петяки?

Крилуни заговорили.

— Ти пам’ятаєш це дерево?

— Ще й як. Од пуза ми колись тут гороб’ятинкою поласували. Ті дурники так закохано воркотіли, що й не помітили нас. Ги-ги-ги…

— А пам’ятаєш, як апетитно пищала та солоденька налякана парочка?

— Таке питаєш. Ми зараз сидимо на тій самій гілці, де було їхнє гніздо. Горобчиху, до речі, я проковтнув разом із гніздом. Така собі канапка… ги-ги-ги…

У Петяки похололо в грудях. Невже, невже це ті самі?.. Невже це вони — вбивці?

Ні, хіба могла бути на світі така несправедливість: він ціле життя мріяв зустрітися віч-на-віч з виродками, які зробили його сиротою, зустрітися й побачити у їхніх жорстоких очах передсмертний жах, а натомість його ж таки життя висить на волосинці. І його щомиті можуть обірвати вбивці його батьків…

— А знаєш, — Петяка знову почув ненависний голос, — дивно, що в гнізді тієї парочки не виявилося жодного жовторотого вилупка.

— Не встигли наплодити… ги-ги-ги… Треба було дати їм трохи часу й повернутися сюди за кілька місяців. От тоді й посмакували б голопузими сліпенькими пташенятами… ги-ги-

ги… Що не кажи, а безпері горобчики смакують набагато краще.

Петяка готовий був роздерти негідників на шматки. Кров у його жилах то холола від усвідомлення почутого, то закипала від ненависті до мерзотників. Далі просто так слухати Петяка не міг. Він вирішив діяти.

Горобчик щосили став клювати стінки крилунової торби. Та ба… шкіра її була настільки грубою, що потвора нічогісінько не відчула. Петяка намірився не здаватися, допоки його вороги або ж він сам не попадають мертвими.

Горобчик узяв довгу суху галузку, що валялася на дні, просунув її в шпарку між шнурівкою й почав совати нею туди-сюди.

— Ой! Ги-ги-ги! — зайшовся реготом крилун.

— Чого це ти шкіришся? — здивувався його напарник.

Та, залоскотаний Петякою, шпигун і слова не міг мовити, він лише реготав так, що аж тряслася гілка, на якій обидва крилуни сиділи.

— Та що ти розійшовся? Що смішного, скажи?

— Ги-ги-ги! Ой-ой-ой! Га-га-га!.. Ой, умру!.. — захлинався від сміху крилун.

Другий крилун починав дратуватися.

— Негайно кажи, чому смієшся, — прогугнявив він. — Може, з мене?

Петяка тим часом не припиняв лоскотати свого поневолювача. Той, силкуючись однією лапою почухати під пахвою, підняв іншу, під якою, власне, й орудував бадилинкою горобчик.

Другий же подумав, що його товариш справді кепкує з нього, та ще й показує на нього пальцем.

— Ну, зажди! — загарчав ображений крилун. — Зараз я тобі!..

Він кинувся на свого поплічника з кулаками й учепився в нього зубами та пазурами. Приголомшений раптовим нападом, другий крилун обвив хоботом горлянку свого ще нещодавнього друга, і вони вдвох, ревучи і борюкаючись, звалилися майже з самої верхівки дерева на землю.

Крилун, що в мить приземлення опинився знизу, втрапив головою прямо на каменюку. Від страшного удару його щелепи мимохіть стислися й зуби мертвим хапом замкнулися на кадику другого крилуна. Обидві потвори за мить випустили дух.

Петяка трохи оговтався після падіння й почав вибиратися на волю.

Шнурівка на торбинці, в якій сидів горобчик, ще більше ослабла, і розв’язати її було нескладно.

Петяка випурхнув на волю. Він одразу впізнав рідні місця, рідне дерево, на гілці якого, в гніздечку, він колись вилупився з яйця й провів найщасливіші дні свого життя — безтурботні

перші дні, сповнені теплом сонячним і маминим. Саме тут колись він став свідком загибелі своїх батьків. Петяка ніколи не зміг би забути той жахливий день, що закарбував у пам’яті пташеняти огидні постаті двох потворних убивць. Закарбував, щоб колись можна було впізнати їх і помститися.

Петяці вистачило одного погляду, щоб пересвідчитися: на землі лежали скорчені тіла тих самих, ненависних горобчикові крилунів.

Це були справжні потвори — напівмавпи-на-півкомахи з пиками й тілами макак, зі слонячими вухами, хоботами замість носів, прозорими крилами бабок і довгими та брудними коров’ячими хвостами.

Петяка востаннє з огидою глянув на мертвих химер і, піднявшись у небо, вирушив назад, на північ — шукати друзів.

У пастці

Радість Гаврика й Шмигуна не знала меж, коли за три дні важкої подорожі вони зустріли живого і неушкодженого Петяку.

Коли Джульєтта через невідому, можна сказати, загадкову (бо вірити у зраду драконіці заради кохання до Спарта друзі не хотіли) причину залишила їх, а горобець потрапив до лап крилунів, було вирішено продовжувати дорогу додому. Щоправда, Понтія вирядили наздоганяти Джульєтту й з’ясувати її подальші наміри. Бука ж і лепрехун уже четвертий день ішли до Міста лише удвох.

Гірко й прикро було одного дня втратити аж двох друзів. І коли на повернення Джульєтти ще були певні сподівання, то

побачити живим Петяку ні Гаврик, ані Шмигун не чекали. Втім, у глибині душі обох змучених подорожніх несміливою іскоркою жевріла надія, що крилуни нічого не зроблять з горобчиком, а приправлять його в замок як цінного полоненого. А там… хтозна, може, й удалося б його визволити.

І ось на четвертий день подорожі, коли вже й мізерні надії почали згасати, Петяка, як сніг на голову, впав з гожого неба просто буці й лепрехунові під ноги. Точніше, не впав, а м’яко приземлився.

— Гаврику! Шмигуне! — не приховував радості горобчик.

— Ура! — несказанно зраділи його друзі. — Живий! Живий! Молодець!

— А вони!.. А вони!.. — Петяка не міг виштовхнути з грудей важкий клубок, що враз утворився там від неймовірного сплетіння суперечливих почуттів — щастя, гордості й водночас огиди й ненависті. — Вони мертві! — випалив горобчик. — Я помстився вбивцям. То були вони — ті, що…

Петяка не стримався і, ридаючи, кинувся на груди Шмигуна й затрясся в плачі.

Коли горобчик виплакався й заспокоївся, то розповів Шмигунові з Гавриком про свої пригоди й переживання, про рідне дерево, про торбу-під-пахівку, про розмову й останню, смертельну сутичку крилунів.

Ця розповідь магічно вплинула на буку з лепрехуном. Вони в розпачі й зневірі йшли до Міста, голодні, виснажені дорогою (а Шмигун іще й печерним помідором), втративши друзів і майже загубивши в покручених лабіринтах сумнівів надію,

раптом стали готові дати бій ворогу хоч тепер. Коли дрібний горобчик подолав двох лютих і підступних почвар, то хто давав їм право опускати руки й сумніватися у своїх силах?!

Очі Гаврика й Шмигуна запалали вогнем рішучості.

— Ми дістанемо Книгу! — впевнено сказав Гаврик.

— Але спершу я начавлю соку з оцього міхура! — докинув Шмигун і звично копнув помідора вільною ногою.

Увечері наступного дня троє мандрівників дістались околиць Чорного озера.

Жодної звістки ні від Джульєтти, ні від Понтія так і не було.

Тут, неподалік від Міста, шукачам Книги доводилося бути вкрай обережними: щомиті їх могли виявити й схопити Наритові посіпаки.

У сутінках Гаврик, Шмигун і Петяка прокралися до Понтієвої печери. їх ніхто не помітив.

Тут усе було так, як і тоді, коли друзі ще разом із Джульєттою й Понтієм, визволивши Шмигуна, ховалися від переслідування. Простеливши на сиру підлогу свій верхній одяг, Шмигун і Гаврик уклалися спати. Петяка звично вмостився у м’якій вилозі лепрехунового трикутного капелюха.

Гаврик прокинувся від того, що хтось намагався його розбудити, наполегливо торсаючи за плече.

— Що таке? — спросоння невдоволено спитав бука.

Йому ніхто не відповів. Шмигун з Петякою все ще спали. Хто ж тоді термосив Гаврика? Бо ж він відчував, що все тіло щосили здригається, і від того здригається вся печера: її вкрите краплями склепіння, сірі стіни й холодна підлога.

"Невже це я замерз до таких шалених дрижаків?" — подумав Гаврик.

І тут почувся сонний переляканий голос Шмигуна:

— ЗЕМЛЕТРУС!!!

Лепрехун підскочив ледь не до склепіння печери.

— Швидше на вулицю!

Друзі навпомацки кинулись до рятівного виходу з печери, яка від могутніх підземних поштовхів здригалася щораз дужче. Згори посипалися гігантські бурульки, так звані сталактити, що бозна— скільки століть, наростаючи, міліметр за міліметром спрямовували свої гостряки в підлогу.

Тієї ж миті, як Шмигун вискочив із печери, Гаврик устиг помітити, що Петяка на льоту почоломкався з однією з бурульок, що відірвалася від стелі й вирушила у свій нетривалий карколомний політ. Горобчик упав додолу.

Гаврик, що був за крок від рятівного отвору, рвонув назад у печеру й підхопив на руки очманілого Петяку.

Але саме тоді зі страшенним гуркотом склепіння за його спиною розкололось — і гранітна лавина з тисячі дебелих брил замурувала єдиний вихід з печери.

Малюнок на стіні

Петяка оговтався за кілька хвилин після нокауту, але не побачив нічого, крім темряви. Він застогнав і поворухнувся.

— Де це я?

— Слава Книзі! Нарешті, — почувся голос Гаврика. — Ми в пастці. Вихід із печери завалено. Сподіваюся, Шмигун з того боку каміння, а не під ним.

— Ми повинні вилізти звідси, — почав оговтуватися Петяка.

— Зараз я запалю сірника, — підбадьорив товариша Гаврик.

Він витяг з кишені сірники, і за мить на стінах застрибали химерні тіні.

На щастя, в печері ще були запаси хмизу.

Бука розпалив багаття. Тепер всередині кам’яної пастки розвиднілося.

— Поглянь! — вигукнув Петяка, показуючи крилом у глиб печери. — Там з’явився отвір.

Справді, землетрус розчахнув, здавалося, монолітну дальню стіну, утворивши чималу темну пройму.

— Ходімо!

Гаврик запалив від вогнища велику гілку хмизу, взяв ув оберемок іще декілька і, піднявши щойно створений смолоскип

над головою, попрямував до розколини. Вона виявилася входом до вирубаного в камені тунелю. Тунель був настільки широким і високим, що по ньому, щоправда нагинці, міг би пройти навіть дракон.

— Сподіватимемося, цей підземний хід нас кудись виведе, — сказав бука й пішов у темінь.

Петяка подався за ним.

— Чекай, — раптом зупинив Гаврика горобчик, — тут щось є! Ось, на стіні! Присвіти.

Бука підніс ближче палаючу гілку.

На кам’яній стіні був якийсь малюнок: звивиста лінія, що вела до зображення замку.

— Це ж лігво Нарита! — скрикнув Петяка.

— Все зрозуміло, — здогадався Гаврик, — ми надибали таємний підземний хід, про який читали в Кривовому щоденнику. Він мав привести драконів і короля в самісіньке кубло чаклуна. Але землетрус перед вирішальним нападом порушив їхні плани, і вони мусили вступити в нерівний бій над Чорним озером. Що ж, може, нам вдасться скористатися тунелем.

— Ти хочеш сам прийти до лап Нарита? — жахнувся Петяка.

— Ми не маємо жодного іншого виходу з печери.

Друзі пересувалися підземеллям кілька годин. Подекуди на заваді їм ставали гори каміння — наслідок якогось із землетрусів, — і Гаврик з Петякою шукали невеликі шпари, щоб іти далі. Пізніше кам’яна утроба тунелю перетворилася на глиняну.

За якийсь час друзі відчули, що йдуть угору: тунель наближався до поверхні.

Пройшовши ще трохи, бука об щось спіткнувся. Це були сходи, так само, як і тунель, вирубані в глині. Вони вивели Гаврика й Петяку в підвал Чорної вежі замку.

Трохи поблукавши підвальними лабіринтами, підземні мандрівники піднялися одним із коридорів до чималої порожньої зали.

— Ура! В нас вийшло! — радісно зацвірінькав Петяка. — Ми на волі!

— Тихо! — цитьнув Гаврик. — Не забувай, що ми в Наритовому замку…

— Саме так, — почувся чийсь голос.

У дверях, що зненацька розчинилися, постала чиясь постать зі смолоскипом у правиці.

— Саме так. Вітаю вас у Наритовому замку, — сказав незнайомець і підніс до обличчя палаючий смолоскип.

Перед Гавриком і Петякою стояв Геліус — Наритів блазень.

"Клянуся своїм черевиком..."

Шмигун був у розпачі. Страшний завал розлучив його з друзями. Як допомогти їм вибратися?

Лепрехун почав гукати:

— Гаврику-у! Петяко-о! Ви мене чуєте?

Відповіді не було. Навряд чи через товщу каміння голос Шмигуна міг долинути в печеру.

— Я визволю їх, клянуся своїм черевиком, — твердо вирішив лепрехун і почав відкочувати в бік менші уламки скелі.

Він уперто працював кілька годин поспіль. Деякі камінці були такими великими, що зрушити їх з місця виснаженому Шмигунові було не під силу. Він сердився, хвильку відпочивав і знову брався до роботи.

Минуло вже півдня, а каміння перед входом до печери Понтія наче й не поменшало.

Знесилений, Шмигун приліг на траві й задрімав.

Поспати вдалося недовго. Крізь сон лепрехун почув чийсь грубий, неприємний голос, який невміло виводив:

Земля в ілюмінаторі,

Земля в ілюмінаторі,

Земля в ілюмінаторі сумна!

Мов син летить до матері,

Мов син летить до матері,

Летим ми до Землі — вона одна!

А зорі, наближаючись,

А зорі, наближаючись,

Усе-таки холодні, крижані.

У темряві блукаючи,

У темряві блукаючи,

До світла линем, наче уві сні…

І сниться нам не гуркіт космодрому!..

Лепрехун розплющив очі. За кілька кроків спиною до нього стояв дебелий песиголовець. Постава собакоголового видалася на диво знайомою.

Шмигун тихцем почав відповзати в бік наскладаної ним купи каменюк, аби сховатися за нею.

Песиголовець, імовірно, щось учувши, урвав пісню й озирнувся. Шмигун закляк на місці й утиснувся в траву. Якби його воля, він ладен був би заритися в землю або ж опинитися в печері разом з Гавриком і Петякою.

— Хтось тут хоче погратися зі Стрілкою в котика та мишку? — озвався песиголовець.

"Стрілка… — подумав Шмигун. — Я вже чув десь це ім’я".

Песиголовець тим часом заходився роззиратися та нишпорити повсюди очима. Аж тут побачив Шмигуна. Один пружний гігантський стрибок — і Стрілка був поруч.

За якусь мить Шмигун відчув, що його схопили за жупанець і підняли над головою песиголовця.

— Цікавий екземплярчик, — радо гукнув Стрілка. — Зажди, а ти часом не той, що… Точно, той самий. Ото пощастило! Нарит тобі дуже зрадіє, голубе, а мені перепаде щось від нього у винагороду. Може, мене навіть підвищать у званні. Скільки вже можна ходити в старших паплюжниках, давно час стати гиркалом. Ти ба, як мені пощастило з тобою, голубе! Та не крутися, як та вишкварка на пательні. Я хоч навпіл розірвуся, а тебе вже цього разу не випущу. Двічі від Стрілки ще нікому не вдавалося втекти. А що це на нозі в тебе таке чудернацьке? Ото вже мода пішла…

Шмигун висів над головою песиголовця й гарячково міркував, як йому втекти. Аж раптом згадав про сіль та перець, які недавно на березі річки віддала йому Джульєтта. Він намацав за пазухою одну з баночок і, дістави її, почав витрушувати вміст просто в очі Стрілці.

Шмигунові потрапила перцівниця. У повітрі гостро запахло перцем.

Песиголовець люто замотав головою, з його очей градом покотилися сльози. Стрілка грізно загарчав і, оскаженілий від

болю, вхопив лепрехуна другою рукою за ноги, щоб розірвати нахабного бранця надвоє.

Раптом хтось голосно і смачно чхнув. Потім ще і ще раз…

Шмигун бачив, що чхає не Стрілка, і, звісно, знав, що чхає не він сам.

Здогадатися, хто ж саме це робив, лепрехун не встиг. Невідомо хто чхнув востаннє, та так, що Шмигунові заклало у вухах, і він, пожбурений незрозумілою силою, полетів геть від песиголовця. Собакоголовий також полетів, але в протилежний бік.

Лепрехун не втратив життя лише завдяки м’якій траві, на яку впав. А от Стрілці не пощастило: він гепнувся простісінько на гострі уламки скелі. Це був перший і останній політ песиголовця.

Очунявши, Шмигун намагався збагнути, що сталося. Він з жахом побачив, що весь одяг у нього в крові. Все боліло.

"Шкода. Не хочеться помирати, — подумав лепрехун. — Невже я загину, так і не знайшовши свого черевика?"

Шмигун із сумом поглянув на босу ногу і… Що це?! Печерний помідор! Його не було! Тобто ні, — Шмигун усе зрозумів, — помідора не було на нозі, але він, тобто те, що від нього лишилося, був повсюди: на траві, на одязі лепрехуна, на тілі песиголовця Стрілки…

То ось хто чхав! Так, чхав помідор. Виявляється, він не міг терпіти перцю і почав чхати, коли духмяні спеції випадково

потрапили йому в ніздрі. А від чхання помідор вибухнув. Оце-то так!

Понтій передбачав вибух — і він стався, звільнивши Шмигуна від самого печерного овоча та ще й від песиголовця.

— Це якесь диво! — приголомшено й водночас радісно промовив Шмигун. — Клянуся своїм черевиком!

Випадково ковзнувши поглядом у бік неживого песиголовця, лепрехун побачив щось таке, що змусило його радість потроїтися. На шиї Стрілки, прив’язаний мотузкою, був його рідний черевик!

— Все правильно! — Лепрехун згадав Понтієве пророцтво: "Ти знову одягнеш на ногу черевика, коли знімеш його з шиї!.." — Що ж, я зроблю це негайно! — вигукнув Шмигун. — Клянуся своїм черевиком!

Геліус

— Дуже, дуже несподівана зустріч, — промовив Геліус за хвилю мовчання. — І що ви тут робите?

— А що тобі до того? — буркнув Гаврик.

— Ну, я б, може, зміг вам чимось допомогти.

— Годі, нас не обкрутиш довколо пальця, — зробив крок назад Гаврик. — Ми все про тебе знаємо. Клич варту, нам нікуди тікати.

— Що ж ви про мене знаєте? — здивувався Геліус.

— Ти зрадив Крива, — мовив бука. — Ми граємо в різних командах. Ти ж той самий Геліус?

— Гаразд, — спокійно відповів люд, — я той самий Геліус. Я справді колись зрадив Крива, але… але зараз хочу допомогти вам.

— З якої це радості? — тепер уже здивувався Гаврик.

— Я розповім вам усе, — відповів Геліус і сів на кам’яний ослін. — Багато років тому, коли почалася вся та історія з Оберегами та драконами, я став на бік короля буків і Спарта в боротьбі з Наритом. Здавалося, Крив довіряв мені. Я поважав його за силу і розум. Мені подобався бука.

Та якось в одній сутичці мені не пощастило: я потрапив у полон до чаклуна. Він хотів знати, де є Смарагдова Книга. Мене залякували й били. Я не знав, де Крив зберігає те, чого так жадав Нарит, тому не боявся обмовитися. Втім, я затявся не зронити й слова. Тортур не боявся.

Коли Нарит спробував мене підкупити грішми, я сміявся йому в обличчя, проте не зміг передбачити, що маг запропонує мені щось дорожче за золото. Те, перед чим не зможу встояти.

Ви, мабуть, знаєте, що я люд. До Міста вкрай рідко потрапляє хтось із наших країв, але ж вам відомо, що люди не живуть так довго, як ви, мешканці Міста.

— Це й збило нас із пантелику, — сказав Гаврик, — коли ми дізналися про тебе. Насправді ти б уже давно мав померти.

— Так воно і є. Продовження життя — ось ціна моєї зради. Живучи поряд з істотами, чиє існування вимірюється тисячами

років, мимоволі відчуваєш себе нікчемою, що помирає, не встигнувши усвідомити, що ж таке життя. Порівняно з мешканцями Міста люди живуть лише мить.

Нарит обіцяв мені за Смарагдову Книгу майже вічне життя.

Я повинен був повернутися до Крива й викрасти її. А ще мусив допомогти зневогнити драконів. Для цього чаклун вимагав частину Спартового тіла.

— Я не розумію, — перебив люда Гаврик, — як ти міг щось відтяти в нього? Та й ми точно знаємо, що Хранитель залишився цілим і неушкодженим.

— Я й не збирався четвертувати Спарта. Потрібна річ сама втрапила мені до рук. У бою дракона зачепила стріла. Я зголосився перев’язати подряпину на кінчику його хвоста й просто відірвав одну лусочку, зчесану стрілою. Наритові згодилася би будь-яка часточка драконового тіла.

Залишалося ще дізнатися дещо про Книгу. Та Крив або щось запідозрив, або просто був обережним — словом, він не втаємничував мене у сховок Книги.

Я шукав Оберіг буків, але, не знайшовши, мусив утікати. Тієї ж ночі драконів було зневогнено, а на зорі — розбито. Мало кому пощастило втекти.

— Ти підлий зрадник! — вигукнув Гаврик.

— Твоя правда, — сказав Геліус цілком серйозно. — Я зрозумів це вже за якихось п’ятдесят років, коли збагнув, що краще побути мить героєм, аніж вічність — зрадником і блазнем. Люди повинні бути людами й жити стільки, скільки їм

призначено. Уже більше двохсот років я караюся за зраду. Знаю, що мені не може бути прощення, але… прошу вас дозволити хоч якось спокутувати свою провину за лихо, що я заподіяв цілому Місту.

— Що від нас потрібно? — спантеличено спитав бука.

— Прийміть мою допомогу. Я скажу вам, де Крив.

— Крив живий!?

— Тихо, нас можуть почути, — злякано прошепотів люд. — Так, його ув’язнено в Карликовій вежі.

— Хутчіше веди нас до нього, — схопив блазня за руку Гаврик.

— Не поспішай, буде краще, коли ви повернете йому Книгу. Він зараз безсилий, і без Книги свобода короля буків нічого не буде варта. Ви знаєте, де зараз Оберіг?

— Так, — кивнув бука.

— Тоді я виведу вас із замку, коли стемніє. А до вечора чекайте мене тут.

Геліус загасив смолоскип і вийшов.

Потвора з Чорного озера

Місяць над Місячною вежею був як ніколи великим і яскравим. Надворі вечоріло.

Гаврик і Петяка, ховаючись у затінку замкової стіни поволі віддалялися від воріт.

Щойно друзі вийшли із замку, Геліус, як і обіцяв, вивів буку з горобчиком. Він наказав тролям, які охороняли ворота, відчинити браму. Велетні були на диво слухняними. Вони беззаперечно виконали наказ блазня.

Гаврик з Петякою прямували до Чорного озера, їм кров з носа потрібно було до світанку вийти з Міста непоміченими. До того ж вони сподівалися десь біля озера знайти Шмигуна.

Йшли мовчки, скрадаючись від будинку до будинку, від дерева до дерева, від куща до куща. Згодом найшла хмара й стало темніше.

Майже опівночі друзі дійшли до Чорного озера.

— Ходімо до Понтієвої печери, — стиха промовив Гаврик. — Шукатимемо Шмигуна.

— Добре, — кивнув Петяка і полетів уперед.

За хвилю він повернувся наляканий.

— Там щось велике і страшне! — заторохтів горобчик. — Воно когось їсть! Хоч би не Шмигуна.

— Біля печери?

— Еге ж, біля самісінької печери.

— А що воно таке? — спитав бука.

— Не знаю, в темряві не розгледів. Але, повір мені, воно дуже велике і зле.

— З чого ти взяв?

— Воно так жахливо гарчить і плямкає! Напевно, це якась потвора з Чорного озера.

— Не вигадуй, у ньому нічого не живе й не може жити.

— Тоді я не знаю, що там таке. Звуки такі огидні!

— Хоча… — почав міркувати вголос бука, — якщо ніхто не живе в самому озері, це ж не означає, що біля нього не може мешкати якийсь упир.

— Точно, — шморгнув дзьобом Петяка, — і той упир уже дожирає Шмигуна.

— Не поспішай робити висновки, — заспокоював друга й себе Гаврик. — Давай підійдемо ближче й роздивимось.

— Знаєш, — сказав Петяка, — я подумав, що, можливо, це печерний помідор досмоктує з непритомного Шмигуна останні життєві соки…

— Нічого гадати, ходімо ближче, — обірвав горобчика бука й рушив до печери.

Біля печери темніло щось велике, і від нього долинали бридкі звуки, від яких у жилах холола кров.

— Дивні звуки, — зупинився Гаврик.

— Страшно наближатися до тієї потвори, — сів йому на плече горобчик.

— Мусимо йти, — сказав бука, — раптом там і справді Шмигун.

Гаврик пішов далі — прямо на щось невідоме, що темніло біля печери.

Підійшовши впритул, бука побачив, що потвора не рухається, хоча не припиняє плямкати й гарчати.

Тремтячими руками бука дістав сірники й видобув вогонь.

— Шмигун!!! — заволав Петяка.

Просто на траві, під великою купою каміння, мирно спав лепрехун. Уві сні він голосно хропів і час від часу плямкав губами.

Звісно, що Шмигун прокинувся від лементу горобця.

— Що?! Де?! — Він не міг прочуматися, затуляючись від світла долонею.

— Це ми, Шмигуне, — радісно обійняв друга Гаврик.

— А ви мені не снитеся? Я ж іще не розкопав вас.

Тільки тепер Гаврик зрозумів, звідки ця купа каміння: Шмигун розбирав завал, щоб урятувати їх.

— Спасибі, друже! Просто ми знайшли інший вихід.

— Гаразд, — позіхнув лепрехун, — розкажете завтра. А зараз давайте поспимо.

— Слушно, — кивнув Гаврик і почав умощуватися поруч.

— Шмигуне, а де твій капелюх? — спитав Петяка. — Можна, я в ньому ляжу?

— Лягай на здоров’я, він десь тут, поруч.

— Присвіти, Гаврику, — попросив горобчик.

Гаврик знову запалив сірника.

— Йой!!! — не своїм голосом знову запищав Петяка. — Упир!

Він побачив Стрілку, що розпластався на камінні.

— Заспокойся, він уже нікому не заподіє зла, — заспокоїв Петяку Шмигун.

— А як це ти його вхекав? — здивувався бука.

— Це не я, це помідор, — відповів лепрехун.

— Помідор? — в один голос проказали Гаврик з Петякою і поглянули на ноги Шмигуна.

— Черевик?!. — ошелешено промовили вони, побачивши на обох лепрехунових ногах взуття.

— Гаразд, гаразд, — сказав лепрехун, бачачи, що друзі не заснуть, доки не почують пояснення. — Я зараз усе розповім.

Але вам доведеться поділитися новинами зі мною.

До ранку друзі обмінювалися розповідями про пригоди.

Про сон ніхто й не згадав…

Смарагдова Книга

Зранку Гаврик, Шмигун і Петяка стали досліджувати Чорне озеро. Вони мусили знайти спосіб дістати з його дна Смарагдову Книгу. Якби ж це була звичайна водойма з простою водою, проблем би вони не мали: спробували б допірнути до Книги й узяти її. Чорне озеро заповнене магічною смолою, що вбиває будь-яке живе створіння. Про пірнання і не йшлося.

— От було б добре, якби Нарит випив усю смолу з озера, — мовив Гаврик. — Ми б тоді просто прийшли й забрали Книгу.

— Я до цього часу не второпаю: як це смола не вбиває чаклуна, а навпаки — додає йому сил? — знизав плечима Шмигун.

— Він же чаклун, — писнув Петяка. — Мабуть, знає спеціальне заклинання.

— Справді, без магії тут не обійтися, — погодився Шмигун.

— Або без мене. — За спинами буки і лепрехуна почувся знайомий голос.

Вони обернулися й побачили Понтія. Пугач сидів на камені й перебирав дзьобом пір’я.

— Ти звідки взявся? — здивувався Гаврик.

— Я прибув сюди ще вчора, думав, ви в моїй печері. Але…

— Що але? — спитав лепрехун. — Чому ти не прилетів до печери? Ми були біля неї.

— Та… — знітився Понтій. — Було вже темно… Словом, я боявся наскочити на якусь небезпечну скелю.

— Кого ти хочеш обдурити? — пхекнув бука. — Ти ж уночі бачиш краще, ніж удень. Та й місцину знаєш, як свої чотири пазурі… Що сталося?

— Ну… якщо чесно… я трохи… Ну, не те що злякався…

— Як не соромно, Понтію, — сказав Гаврик, — ти ж ніколи не був боягузом.

— Еге, шановні мої, там, біля печери, хтось так гарчав! Невже ви нічого не чули?

Гаврик і Петяка ледве на пуп не крикнули від сміху.

— Що тут смішного? — набурмосився пугач. — Теж мені герої знайшлися…

— І справді, що смішного? — не міг нічого втямити Шмигун.

— Та… та нічого, — крізь сміх промовив Гаврик. — Не ображайся. Просто ми з Петякою теж учора злякалися невідомої потвори, що там гарчала.

— Ми думали, — додав горобчик, — що то помідор їсть Шмигуна.

— До речі, а де ж твій помідор? — Тільки зараз Понтій помітив, що кровожера немає. — І звідки черевик?

— Та, довга історія, потім розкажу, — махнув рукою лепрехун.

— То хто ж тоді тебе їв? — не міг нічого зрозуміти пугач.

— Ніхто мене не їв! — уже сердився Шмигун. — Ото причепилися.

— Ви що, змовилися говорити загадками? — зітнув крильми Понтій.

— Пояснюю, — усміхнувся Гаврик, — і ти, і ми з Петякою думали, що гарчить хтось дуже страшний, великий і потворний…

— Інакше й не може бути, — закліпав очима пугач, — я зроду не чув мерзенніших звуків.

— Так-так, і ми теж, — погодився бука. — Але біля печери ніхто не гарчав.

— Як це?

— То був наш Шмигун.

— Я не гарчав! — обурився лепрехун.

— Він не гарчав, — сказав і Понтій.

— Ні, Шмигуне, ти просто хропів.

— Чекай, — звів брови пугач, — ти хочеш сказати, що я вчора злякався Шмигуна?

— Точно. І ми теж.

— Дожився! — сів на хвіст Понтій.

— Узагалі-то, — опирався лепрехун, — я ніколи не хроплю. Ну, хіба що… В мене вчора був важкий день.

— Пусте, друже, не переймайся. — Бука поплескав Шмигуна по плечу. — Нехай краще Понтій розкаже нам про свої успіхи.

— Нічого розказувати, — понурив голову пугач. — Немає ніяких успіхів.

— Що, Джульєтта залишилася в Долині? — стривожився Гаврик.

— Та ні. Я не знайшов її.

— Як так? — спитав Петяка.

— Я заблукав. Хотів подалі обминути Курячий вулкан із тими, хай їм грець, курми, та й заблукав. Насилу назад дорогу знайшов. Я думав, що Джульєтта випередила мене й уже приєдналася до вас.

— От тобі й маєш, — засмутився Гаврик. — Ні Джульєтти, ні Книги, ні нового короля буків.

— До речі! — раптом наче ожив Понтій. — Про Книгу. Я зараз летів над озером, і в одному місці смола видалася мені не чорною, як скрізь, а зеленкуватою. Гадаю, через Книгу. Вона там.

— А що з того? — буркнув Шмигун. — Все одно ми не зможемо її дістати.

— Є ідея! — зненацька вигукнув Гаврик. — Але тобі, Понтію, доведеться ризикнути.

— Я готовий, — завзято стріпнувся пугач з думкою поновити своє добре ім’я, заплямоване невдалими пошуками Джульєтти. Гаврик швидко пояснив птахові, що слід робити.

Над спокійним ранковим плесом озера було навдивовижу ясно. Звичний синюватий туман не кублився понад смолою. Її не розтривожена вітром, гладенька поверхня з висоти польоту здавалася твердою.

Понтій набрав повні груди повітря і каменем ринув донизу.

Озеро ніби цього й чекало, а його вдаваний спокій був звичайною хитрістю холоднокровного мисливця. Так рослина росичка безпечним і навіть привабливим виглядом заманює

свою здобич — мух, щоб слушної миті стулити ненажерливу пастку.

Озеро вкрилося пухирями й вистрелило.

Понтію було несолодко. Він метався з боку в бік поміж смертоносними струменями й бризками смоли. Варто було схибити хоча б на сантиметр, і пугача було б збито.

Але він настирливо провокував озеро на нові й нові постріли, намагаючись кружляти там, де здіймалася велика зеленувата смоляна бульбашка.

Вона росла й росла, стаючи схожою на гігантський кавун, та чомусь ніяк не могла дозріти й вистрелити в небо, як решта пухирів.

Та ось нарешті зелений пухир переповнився й вибухнув. Із нього простісінько в напрямку Понтія вирвався потужний зеленкуватий струмінь. Він ніс щось сліпучо-зелене.

Це була Смарагдова Книга буків.

Понтій не мав права схибити. Він на льоту схопив Книгу і з останніх сил піднявся на недосяжну для озера висоту.

З берега друзі вітали пугача переможними вигуками.

Приземлившись, Понтій віддав Оберіг Гаврикові. Всі збуджено оточили буку. Та не встигли друзі роздивитися такий дорогоцінний і жаданий скарб, як почули злорадне гарчання.

Озирнувшись, вони ледь не зомліли: довкола було безліч песиголовців.

В'язень Карликової вежі

— Вас наказано привести до замку, — виступив наперед один з песиголовців.

Шмигун упізнав у ньому собакоголового, що разом зі Стрілкою був на його допиті в Місячній вежі. Це був Білка — напарник старшого паплюжника, який загинув учора від вибуху печерного помідора.

— Ідіть за нами, — гаркнув Білка.

Гаврик похапцем запхнув Смарагдову Книгу за пазуху.

Зовсібіч оточені грізними конвоїрами, Шмигун і Гаврик попленталися в Місто. Понтій сидів на плечі в буки, а Петяка — у Шмигуна.

— Нас не помилує Нарит, — бідкався на вухо Гаврикові Понтій. — Може, варто добровільно віддати йому Книгу й сподіватися, що чаклун залишить нас живими?

— Ти думаєш, що верзеш?! — обурився бука. — Це тепер, коли до мети залишилось якихось півкроку. Коли ми знаємо, де ув’язнено Крива…

— Крива?.. — отетерів пугач.

— Мовчати! — гарикнув Білка й замахнувся на Понтія всіяною гострими шипами булавою.

— Вже мовчу, мовчу, — осікся пугач і затулив дзьоба крилом.

— Геліус сказав нам, що Крив живий, — пошепки пояснив Гаврик.

— Але ж люд — зрадник, — ще тихіше мовив Понтій.

— Він дуже змінився за останніх триста років.

— Стуліть пельки! — знову ревнув песиголовець. — Бо я зараз же розтрощу вам писки!

Гаврик умить замовк.

Далі полонені йшли, наче води в роти понабирали. Процесія увійшла до Міста.

Поодинокі міщуки, що траплялися на вулицях, скоса позирали на чудернацьку компанію. В їхніх поглядах можна було прочитати цікавість, співчуття або байдужість, але найчастіше — страх. Перехожі воліли якнайшвидше сховатися в будівлях чи за рогом, аби не потрапляти на очі Наритовим воякам.

Невдовзі песиголовці підвели своїх бранців до замку.

Лишалося тільки перейти через міст над широким бездонним ровом і увійти в браму, через яку бука з Петякою вчора вночі залишили Наритів замок. З кожним кроком полонені дедалі більше відчували себе приреченими. Чекати порятунку не було звідки.

Та раптом тролі, що вартували біля воріт, якось дивно заметушилися. Вони кидалися від щойно відчинених воріт до мосту, з жахом тицяючи дубцями в небо.

Песиголовці, бука, лепрехун, пугач і горобчик — усі задерли голови вгору, аби побачити, що ж так стурбувало тролів. А подивитися було на що: всеньке небо над ними заполонили дракони!

Їх було щонайменше сотні дві, а на чолі летіли, хто б ви думали, — Джульєтта і Спарт!

Очманілі песиголовці й оком не встигли кліпнути, як Джульєтта схопила за одяг Шмигуна з Гавриком і закинула собі на спину. Понтій і Петяка зринули в небо за ними.

— З поверненням, Джульєтточко! — заволав щасливий Гаврик.

— Я дуже рада вас знову бачити! — відповіла не менш щаслива драконіця.

— Ти таки вмовила драконів! — гукнув бука.

— А ти чекав чогось іншого?

Раптом над замком де не взялася сила-силенна мітлетунів. Це була славнозвісна Блискавична Ескадра.

Дракони відреагували миттєво: сотні вогняних струменів умить знесли багатьох відьмаків з їхніх мітел.

— Кульгавий Колобок! — аж зіщулився від несподіванки Понтій.

— Нам потрібно потрапити до Карликової вежі! — гукнув подрузі Гаврик.

— Спарте! — крикнула Джульєтта. — Ми спускаємося в замок!

— Будь обережною! — підняв догори лапу Спарт. — А ми тут самі впораємось!

Джульєтта почала знижуватися, дорогою поливаючи вогнем розгублених від неочікуваного відпору відьмаків.

Ворота тролі так і не зачинили. Драконіця без труднощів потрапила до замку.

До Карликової вежі дісталися швидко, проте там просування вповільнилося.

Друзям довелося дізнатися, звідки вежа має таку назву Вона зветься Карликовою не тому, що є найменшою в замку, ні. У великій залі вежі, як з’ясувалося тільки зараз, мешкала незліченна кількість карликів. Вони були повсюди: на шторах вікон, на люстрах, столах, підлозі, вискакували з каменів і щурячих нір… І кожен курдупель прагнув учинити якусь гидоту непроханим гостям.

Карлики жбурляли усім, що потрапляло під їхні куці, але дужі руки: свічками, канделябрами, власними черевиками, яблуками, поліняками для каміна й навіть невідомо звідкіль узятими ластів’ячими яйцями.

Друзі ухилялися від зливи найрізноманітніших предметів, скільки ставало сил. Найбільше, звісно, діставалося Джульєтті, тому вона не витерпіла й дмухнула полум’ям.

Карликам умить перехотілося бешкетувати, і вони позабивалися в усі шпарини в залі.

Гаврик і компанія спустилися до підвалу. В кінці довгого коридору побачили куті залізом дубові двері.

Джульєтта вдарила по них хвостом, і ті впали.

Зірвавши зі стіни смолоскип, Гаврик першим увійшов до темниці.

У кутку почувся брязкіт ланцюгів, хтось заворушився. Світло смолоскипа вихопило з темряви прикуту до стіни, зігнуту постать у брудному обірваному вбранні.

— Криве! — Гаврик підійшов ближче, підніс до в’язня смолоскип — і з жахом відсахнувся.

В кайданах, прикутий до стіни, стояв… Нарит.

Серце Книги

Усі були шоковані тим, що замість короля буків побачили в темниці Нарита. Певний час ніхто не міг отямитися.

— Що ти зробив із Кривом? — урешті спромігся вимовити Гаврик.

Чаклун мовчав. Здавалося, він сам був у напівсвідомому стані й мало що розумів. Проте Гаврик отримав відповідь, щоправда, не від нього.

— Нічого, — почули друзі в себе за спинами. — Поки що нічого.

До темниці ввійшов Геліус.

— Крив там. — Він махнув рукою в бік дверей. — У вас є можливість його побачити. Востаннє.

— Що відбувається? — грізно спитала Джульєтта.

— Ходімо, — покликав люд. — Нам слід розставити всі крапки над і.

Він вийшов у коридор. Гаврик і його товариші вийшли слідом. Геліус прямував до великої зали.

Увійшовши до неї, всі побачили старого, змученого, обірваного буку, який сидів на лаві. Він мав довге, сотнями літ не стрижене сиве волосся й таку ж бороду. На руках і ногах буки були кайдани.

Шмигун, який один з усієї компанії колись бачив Крива, нізащо не впізнав би його. Та всі одразу ж здогадалися, хто сидів перед ними. Навіть за таких жалюгідних умов у буці було щось королівське.

— Ти звільнив Крива й розправився з Наритом? — спробував здогадатися Гаврик.

— Не зовсім так, — недобре осміхнувся люд. — Гадаю, я можу вам дещо розповісти, перш ніж ви помрете.

Гаврик і компанія не знали, що й відповісти на загадкові слова блазня.

Геліус почав розповідь.

— Мільйони років тому ця планета була царством Пітьми.

— Ти маєш на увазі Темряву? — поправив Шмигун.

— Я б радив не перебивати мене, — зблиснув очима люд, — бо можете не дослухати мою історію. Хоча, будете ви її знати чи ні, не має жодного значення, ви все одно помрете.

Втім, ви достойно йшли до своєї мети, тож пев— ною мірою заслужили знати істину.

Так от, Темрява — це лише тінь, дух Пратемряви — Пітьми, котра з незапам’ятних часів владарювала на цій планеті.

Та якось із далекої галактики космічними буревіями сюди занесло блакитну зірку Добра. Пітьма намагалася зупинити її й спрямувала на ворожу гостю всю свою силу. Зірка вибухнула, та не загинула. Сім сліпучих уламків упало на всі сім континентів.

— На планеті шість континентів, — заперечив Гаврик.

— Тепер шість. У ті часи був іще один — Атлантида.

Уламки зірки Добра в кожній частині світу утворили Джерела світла.

Пітьма, витративши на удар усі сили, занепала. На планеті почалася епоха Джерел. Вони випромінювали потужну енергію Добра.

Тоді й з’явилися ваші пращури — народи, що стали проповідувати магію світла. Почали виникати Міста, подібні до вашого, розвиватися цивілізації, що жили за законами Джерел.

Та Пітьма не загинула. Її тінь — Темрява — мала владу. Її час наставав уночі.

Минуло багато тисячоліть, і почали з’являтися ті, кому набридло дотримуватися законів світла. Це були перші чаклуни. Вони віддали перевагу силі ночі й своїми чорними справами дали перший поштовх відродженню Пітьми.

Однієї ночі з найглибших надр планети забило нове Джерело, та воно випромінювало не світло, а згустки відродженої Пратемряви. Невдовзі Джерело перетворилося на ціле озеро.

— Чорне озеро! — здогадався Понтій.

— А ви кмітливі, — звів брови Геліус. — Те, що ви звикли називати магічною смолою, насправді є згустками новітньої Пітьми.

Коли вона набралася достатньо сил, то виродила сім найвірніших слуг — Баронів Пітьми. Кожного було послано на окремий материк: протистояти силі Джерел.

Найнебезпечнішою виявилась Атлантида. Атли, яких пізніше стали називати атлантами, досягли найвищого розвитку світлої магії. Їхнє Джерело було найпотужнішим, тому на континенті не народилося жодного чаклуна. Щоб побороти загрозу, спільними зусиллями всіх Баронів Атлантиду вдалося знищити разом із Джерелом.

Залишалося ще шість вогнищ, розпалених блакитною зіркою Добра, проте Баронам вдавалося їх контролювати й поступово поширювати свою владу серед народів. Чаклунів ставало щораз більше.

Тим часом Пітьма в Чорному озері набиралася могутності. Поступово було замулено всі Джерела, і невдовзі Пратемрява мала знову заволодіти планетою. До цього й ішло, та ба…

Наймогутніші Жерці Джерел опісля їх замулення вмістили магічні знання й сили в Обереги. Кожен народ отримав свій Оберіг.

Щоб остаточно перемогти, Барони повинні були захопити ці святині. Один за одним Обереги потрапляли до їхніх рук, але деякі ще не знайдено й до сьогодні.

Знедавна ваше Місто стало дуже небезпечним для Пітьми. Ви маєте декілька потужних Оберегів, а крім цього, — забагато добра й сміху. Це почало знищувати Пратемряву в Чорному озері, розташованому зовсім поруч.

І тоді до Міста було послано одного з баронів — Нарита.

Він захопив більшість Оберегів, але, як ви знаєте, випустив із рук…

— Смарагдову Книгу, — мовив Гаврик.

— Так, — продовжив Геліус. — Тому замість жалюгідного невдахи, якого ви щойно бачили ув’язненим, сюди прибув іще один Барон Пітьми. Певно, ви здогадалися, хто він.

— Це ти, негіднику, — вперше подав голос Крив.

— Так, я один із семи Баронів. Недолугий Нарит не мав права знати про мене, тому я прийшов як звичайний смертний люд. Увійшовши в довіру до Крива, я сподівався роздобути Книгу, та ти, буко, виявився занадто обережним.

Ви знаєте, що Книга потрапила на дно озера. Проте Пітьма не мала й поки що не має достатньо сили, щоб заволодіти нею. Навпаки, сила буківського Оберега почала руйнувати Пратемряву зсередини.

Дістати Книгу я не міг, бо застосувати чари до озера означало б осквернити Пітьму й миттю бути знищеним. Тому мені залишалося одне — чекати, доки не почне діяти Закляття підсвідомості Крива. Я триста років блазнював у Нарита, не виявляючи себе справжнього, щоб він, бува, знову не зіпсував усю справу. Проте ціною приниження я мав отримати головне. Хтось із буків повинен дістати Смарагдову Книгу й сам принести мені її на блюдечку. — Геліус зробив паузу й переможно поглянув на Гаврика. — Ти ж маєш для мене подарунок, малий буко?

— Тобі не взяти Книгу! — Гаврик через лапсердак притис Оберіг обома руками до грудей.

— Тільки спробуй підійти! — заступила друга Джульєтта.

— Не будьте смішними! — зареготав Геліус. — Я розправлюся з вами одним порухом пальця. А тобі, драконице, не допоможе навіть твоє тепленьке дихання.

Люд підняв руку з розчепіреними пальцями, і Джульєтта раптом відірвалася від підлоги, немов легенька пір’їнка.

— Повиси там трохи, — позіхнувши, кинув Геліус. — А тепер я візьму Книгу.

Барон гадюкою викинув наперед себе правицю. З його долоні вирвався чорний струмінь чогось дуже схожого на магічну смолу, і, влучивши просто в груди Гаврика, він звалив буку з ніг.

Упавши, Гаврик ударився головою об кам’яну долівку й відчув, що з-під розшматованого одягу вилетіла Книга. Вона, власне, й урятувала буку, прийнявши удар на себе.

Гаврик лежав горілиць. Він не відчував ані рук, ані ніг, лише чув кожен удар свого серця, що відлунював нестерпним болем у скронях. Потім бука побачив Книгу, яку пожбурило до стелі, і яка, наче в уповільненому кіно, почала падати додолу.

Розкрившись у повітрі, Книга впала просто на Гаврикові груди. Він тут-таки почув, що до ударів його серця приєдналися удари серця іншого. Вони теж почали пульсувати в голові буки, але вже не болем, а якоюсь незвіданою, всепоглинаючою цілющою силою. Це билося Серце Книги.

Потім Гаврик відчув, що серця вже не перегукуються, а здригаються одноголосно, як щось одне. Йому здавалося, минула ціла вічність, відколи він упав. Насправді ж усе відбулося за якісь секунди.

Гаврик побачив схилене над ним ненависне обличчя Геліуса й руку, що простяглася до Книги. Пальці люда ось-ось мали стиснутися на Оберегові буків, але Гаврик, як і Геліус за мить до цього, викинув наперед свою руку.

Зелена блискавка вихопилася з долоні буки й ударила ворога в груди. Вона відкинула люда від Гаврика й притисла до стіни. Не відпускаючи Геліуса, бука звівся на ноги і викинув перед себе другу руку.

Іще один промінь кольору Книги майнув до грудей Барона.

Геліус почав тремтіти й осідати на підлогу. Його обличчя пересмикнулося в болісних судомах, і, враз почорнівши, Барон Пітьми перетворився на невеличку чорну хмаринку.

Людове вбрання поволі опало додолу, — і хмаринка під завороженими поглядами присутніх вилетіла у відчинене вікно.

Коли до вежі увірвалися дракони, що знищили всіх відьмаків і песиголовців з тролями, Крива вже було розкуто, а Джульєтта осіла на підлогу, тільки-но Геліус випарувався.

До Гаврика підійшов Крив і обійняв його.

— Дякую, я вірив, що ти зможеш.

— Але ж це мав зробити новий король, — ніяково промовив бука, який досі не міг уторопати, як це він зміг перемогти люда.

— Ти — новий король, — спокійно мовив Крив.

— Я не можу… я не знаю… але ж ти живий…

— Усе правильно. Так і має бути, — знову обійняв малого Крив. — Я вже не можу бути королем. Використавши Закляття підсвідомості, я втратив усі знання предків. Хіба ти не відчув, що Книга сама визнала тебе королем?

— Я маю звикнути до цього, — невпевнено посміхнувся Гаврик.

— Ми допоможемо тобі, — підтримав друга Понтій.

— Нам усім потрібен час для відпочинку, — стомлено мовив Крив. — Ходімо, друже Спарте, ми давненько не бачилися.

— Чекайте, а що ми робитимемо з Наритом? — раптом згадала Джульєтта.

— Нехай сидить там, — кинув Понтій.

— Мені його шкода, він вже геть безпечний, — промовила драконіця.

— Давайте відпустимо його, — запропонував Крив, — хай іде собі, він нам більше не зашкодить.

Коли Нарита розкували й повідомили йому, що він може йти, куди захоче, чаклун перелякався.

— Я ж нічого не вмію робити, я ж не вмію жити без магії, я не хочу працювати, — скиглив він. — Це занадто жорстока кара для мене! Дозвольте мені залишитися в’язнем! Я ж не пристосований бути ніким.

— А ти розпочни все спочатку, — порадив Гаврик, — може, кимось і станеш.

Наступного дня друзі зустрілися в кав’ярні у Марти. Вони довго обговорювали стан Міста, складали плани на майбутнє, розповідали одне одному про свої пригоди.

Нарешті з’ясувалося, як Джульєтта переконала драконів воювати. Вона здогадалася, що вогнедишність їй повернув гоґоль-моґоль із яєць вогнедишних курей. От драконіця й почастувала Спартову братію цим напоєм.

Чорне озеро вирішили поки що обгородити неприступними мурами, а згодом придумати, як його знищити.

Спарт і Джульєтта оголосили всім, що вони заручилися, на честь чого тут-таки було випито чимало горохівки.

Крив погодився допомогти Гаврикові поновити колишні порядки в Місті.

Понтіїв талант пророка було визнано, і Гаврик запропонував пугачеві стати його королівським ясновидцем.

Понтій запросив Петяку оселитися в дупельці поруч із його житлом, і горобчик з радістю пристав на люб’язну пугачеву пропозицію.

Шмигун, якому Крив подякував окремо, повідомив друзям про свої наміри вже завтра податися до Співучого лісу, аби дати трохи перцю печерним помідорам.

Замість епілогу

30042 рік після замулення Джерел. Дощень. День 2-й

Я, король буків Гаврик, розпочинаю цей щоденник, бо відчуваю наближення кращих часів для Міста…